

Jurnalul Oficial al Uniunii Europene

C 31

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 60

31 ianuarie 2017

Cuprins

I Rezoluții, recomandări și avize

RECOMANDĂRI

Comitetul european pentru risc sistemic

2017/C 31/01	Recomandarea Comitetului european pentru risc sistemic din 31 octombrie 2016 privind acoperirea unor lacune la nivelul datelor privind bunurile imobile (CERS/2016/14)	1
2017/C 31/02	Avertismentul Comitetului european pentru risc sistemic din 22 septembrie 2016 privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Austria (CERS/2016/05)	43
2017/C 31/03	Avertismentul Comitetului european pentru risc sistemic din 22 septembrie 2016 privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Belgia (CERS/2016/06)	45
2017/C 31/04	Avertismentul Comitetului european pentru risc sistemic din 22 septembrie 2016 privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Danemarca (CERS/2016/07)	47
2017/C 31/05	Avertismentul Comitetului european pentru risc sistemic din 22 septembrie 2016 privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Finlanda (CERS/2016/08)	49
2017/C 31/06	Avertismentul Comitetului european pentru risc sistemic din 22 septembrie 2016 privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Luxemburg (CERS/2016/09)	51
2017/C 31/07	Avertismentul Comitetului european pentru risc sistemic din 22 septembrie 2016 privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Țările de Jos (CERS/2016/10)	53

RO

2017/C 31/08	Avertismentul Comitetului european pentru risc sistemic din 22 septembrie 2016 privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Suedia (CERS/2016/11)	55
2017/C 31/09	Avertismentul Comitetului european pentru risc sistemic din 22 septembrie 2016 privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Regatul Unit (CERS/2016/12)	57

II *Comunicări*

COMUNICĂRI PROVENIND DE LA INSTITUȚIILE, ORGANELE ȘI ORGANISMELE UNIUNII EUROPENE

Comisia Europeană

2017/C 31/10	Nonoposiție la o concentrare notificată (Cazul M.8327 – Fairfax/Sagard Holdings/PSG) ⁽¹⁾	59
--------------	---	----

IV *Informări*

INFORMĂRI PROVENIND DE LA INSTITUȚIILE, ORGANELE ȘI ORGANISMELE UNIUNII EUROPENE

Comisia Europeană

2017/C 31/11	Rata de schimb a monedei euro	60
2017/C 31/12	Decizia Comisiei din 24 ianuarie 2017 de instituire a Grupului de experți al Comisiei „Platforma privind bunăstarea animalelor” ⁽¹⁾	61

⁽¹⁾ Text cu relevanță pentru SEE.

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

RECOMANDĂRI

COMITETUL EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC

RECOMANDAREA COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC

din 31 octombrie 2016

privind acoperirea unor lacune la nivelul datelor privind bunurile imobile

(CERS/2016/14)

(2017/C 31/01)

CONSILIUL GENERAL AL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind supravegherea macroprudențială la nivelul Uniunii Europene a sistemului financiar și de înființare a unui Comitet european pentru risc sistemic ⁽¹⁾, în special articolul 3 alineatul (2) literele (b), (d) și (f) și articolele 16-18,

având în vedere Decizia CERS/2011/1 a Comitetului european pentru risc sistemic din 20 ianuarie 2011 de adoptare a Regulamentului de procedură al Comitetului european pentru risc sistemic ⁽²⁾, în special articolele 18-20,

întrucât:

- (1) Sectorul imobiliar joacă un rol important în economie, iar evoluțiile acestuia pot avea o influență semnificativă asupra sistemului financiar. Crizele financiare din trecut au demonstrat că evoluțiile nesustenabile de pe piețele imobiliare pot avea repercusiuni grave asupra stabilității sistemului financiar și a economiei în ansamblu. Evoluțiile nefavorabile de pe piețele imobiliare din anumite state membre, atât în domeniul bunurilor imobile locative (BIL), cât și în cel al bunurilor imobile comerciale (BIC), au condus la pierderi mari în trecut și au avut un impact negativ asupra economiei reale. Aceasta reflectă interacțiunea strânsă dintre sectorul imobiliar, furnizorii de finanțare și alte sectoare economice, precum și circuitele de răspuns puternice dintre sistemul financiar și economia reală, care amplifică orice evoluție negativă.
- (2) Aceste legături sunt importante, deoarece arată că riscurile care provin din sectorul imobiliar pot avea un impact sistemic de natură prociclică. Vulnerabilitățile sistemului financiar tind să se acumuleze în faza de ascensiune a ciclului imobiliar. Riscurile percepute ca fiind mai scăzute și accesul mai facil la finanțare pot contribui la expansiunea rapidă a creditului și a investițiilor, în paralel cu o cerere sporită pentru bunuri imobile, exercitând presiuni în sensul creșterii prețurilor imobilelor. Întrucât valorile rezultate mai mari ale garanțiilor reale favorizează în continuare cererea și oferta de credit, aceste dinamici autosusținute pot conduce la bule speculative. În schimb, în faza de declin a ciclului imobiliar, condițiile de creditare mai stricte, aversiunea sporită față de riscuri și presiunea în sensul scăderii prețurilor din sectorul imobiliar pot afecta negativ reziliența debitorilor și a creditorilor, determinând deteriorarea condițiilor economice.
- (3) Instituirea unui cadru mai armonizat pentru monitorizarea evoluțiilor din piețele BIL și BIC, segmentele sectorului imobiliar cele mai relevante în scopuri de stabilitate financiară, este, prin urmare, crucială pentru a asigura identificarea timpurie a vulnerabilităților care ar putea conduce la crize financiare viitoare. Factorii de decizie trebuie să aibă la dispoziție un anumit set de informații relevante, inclusiv un set fiabil de indicatori cheie, care să contribuie la identificarea acumulării de riscuri sistemice și la evaluarea necesității eventuale de a interveni la nivel macroprudențial. În plus, acești indicatori pot juca un rol important în a stabili dacă și când trebuie înăsprite sau relaxate instrumentele macroprudențiale armonizate care vizează creditorii și care sunt disponibile în temeiul dreptului Uniunii. În plus, indicatorii pot fi utilizați și pentru a ghida autoritățile naționale cu privire la utilizarea instrumentelor macroprudențiale naționale care vizează debitorii.

⁽¹⁾ JO L 331, 15.12.2010, p. 1.

⁽²⁾ JO C 58, 24.2.2011, p. 4.

- (4) Absența unor definiții de lucru convenite în comun la nivelul statelor membre privind sectoarele BIL și BIC, împreună cu constrângerile operaționale privind disponibilitatea datelor pentru o serie de indicatori relevanți, afectează fiabilitatea analizelor stabilității financiare, îngreunând evaluarea cu precizie și compararea riscurilor între piețele naționale. În ceea ce privește BIL, activitățile anterioare ale Comitetului european pentru risc sistemic (CERS) ⁽¹⁾ au evidențiat faptul că încă nu sunt disponibile date comparabile de calitate ridicată pentru anumiți indicatori cheie necesari pentru supraveghere și elaborarea de politici în materie de stabilitate financiară. În plus, evaluarea capacității acestor indicatori de a furniza avertizări timpurii cu privire la acumularea de riscuri sistemice a fost îngreunată de absența unor serii de timp fiabile și armonizate. În ceea ce privește BIC, activități CERS similare ⁽²⁾ au concluzionat că absența unei definiții de lucru armonizate a bunurilor imobile comerciale și lipsa unui cadru de date cu caracter granular consecvente care să înregistreze evoluțiile de ansamblu ale piețelor fac problematice analizele riscurilor sistemice.
- (5) La nivelul statelor membre au fost concepute și aplicate măsuri pentru atenuarea efectelor prociclice ale piețelor imobiliare și pentru întărirea rezilienței instituțiilor de credit împotriva efectelor de propagare negative care provin din dinamicile piețelor imobiliare. În plus, regulile prudențiale pentru sectorul bancar al Uniunii, astfel cum sunt stabilite în Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽³⁾ și Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului ⁽⁴⁾, au introdus un set de instrumente, precum cerințele de capital la nivel sectorial, care urmăresc să atenueze riscurile care apar în anumite sectoare, inclusiv cel imobiliar. Cadrul prudențial al Uniunii se axează în principal pe măsuri bazate pe capital, care vizează structura capitalului instituțiilor de credit. Instrumentele care vizează debitorii, precum limitele privind raportul împrumut/garanții (*loan-to-value ratio*), raportul împrumut/venituri (*loan-to-income ratio*), raportul datoriei/venituri (*debt-to-income ratio*), rata de acoperire a dobânzilor (*interest coverage ratio*) și raportul serviciul datoriei/venituri (*debt-service-to-income ratio*) sau rata de acoperire a serviciului datoriei (*debt service coverage ratio*), nu fac obiectul Regulamentului (UE) nr. 575/2013 și al Directivei 2013/36/UE, iar punerea în aplicare a acestora este reglementată de dreptul național. Unele dintre aceste instrumente au fost deja activate de mai multe state membre, deși definițiile instrumentelor și indicatorilor variază.
- (6) În exercitarea atribuțiilor sale, CERS ar trebui să contribuie la asigurarea stabilității financiare și la atenuarea impactului negativ asupra pieței interne și asupra economiei reale. În acest scop, disponibilitatea unor definiții de lucru armonizate și a unui set esențial de indicatori imobiliari comparabili și disponibili în timp util are o importanță esențială. O înțelegere mai bună a caracteristicilor structurale și ciclice ale piețelor BIL și BIC din Uniune va ajuta autoritățile naționale macroprudențiale să urmărească mai bine dinamica sectorului imobiliar, pentru a identifica amenințările pe care acesta le poate reprezenta la adresa stabilității financiare și pentru a fundamenta măsuri corespunzătoare.
- (7) Prin urmare, ar trebui abordate lacunele existente în ceea ce privește disponibilitatea și comparabilitatea datelor privind piețele BIL și BIC din Uniune care sunt relevante în scopuri macroprudențiale. În consecință, în acest scop ar trebui furnizate definiții de lucru de referință pentru BIL și BIC. În plus, ar trebui identificat un set comun de indicatori a căror monitorizare de către autoritățile naționale macroprudențiale este recomandată pentru a evalua riscurile provenite din sectoarele BIL și BIC, împreună cu definiții de referință ale acestor indicatori. De asemenea, orientările ar trebui să specifice dimensiunile și gradul de granularitate pentru fiecare indicator, sfera informațiilor avute în vedere și modalitatea de măsurare a indicatorilor.
- (8) Adoptarea unor definiții și metode armonizate pentru măsurarea indicatorilor utilizați pentru monitorizarea piețelor BIL și BIC nu împiedică autoritățile naționale macroprudențiale să se bazeze, pentru evaluările interne ale acestora privind riscurile și politicile, pe indicatori imobiliari fundamentați pe definiții și indicatori proprii, care pot fi mai adecvați în raport cu cerințele naționale.
- (9) Luând în considerare natura prociclică accentuată a evoluțiilor din piețele BIC, monitorizarea riscurilor din aceste piețe ar trebui efectuată mai frecvent decât monitorizarea piețelor BIL. Prin urmare, pentru piața fizică, precum și pentru fluxurile de investiții și credite și pentru normele de creditare corespunzătoare, monitorizarea ar trebui să se desfășoare cel puțin trimestrial. Monitorizarea stocurilor de investiții și credite și a normelor de creditare corespunzătoare din sectorul BIC, precum și elaborarea de norme de creditare în sectorul BIL, ar trebui să se desfășoare cel puțin anual.

⁽¹⁾ CERS, *Report on residential real estate and financial stability in the EU* („Raport privind bunurile imobile locative și stabilitatea financiară în UE”), decembrie 2015.

⁽²⁾ CERS, *Report on commercial real estate and financial stability in the EU* („Raport privind bunurile imobile comerciale și stabilitatea financiară în UE”), decembrie 2015.

⁽³⁾ Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și firmele de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 (JO L 176, 27.6.2013, p. 1).

⁽⁴⁾ Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE (JO L 176, 27.6.2013, p. 338).

- (10) Întrucât piețele BIC sunt eterogene, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui încurajate să defalcheze setul comun de indicatori în funcție de dimensiunile relevante, precum tipul de imobil, amplasarea imobilului, precum și tipul și naționalitatea participanților pe piață. În plus, CERS încurajează autoritățile naționale macroprudențiale să ia în considerare informațiile privind distribuția unor indicatori cheie, precum raportul împrumut/garanții la inițiere (*loan-to-value at origination ratio*), raportul împrumut/garanții curent (*current loan-to-value ratio*), rata de acoperire a dobânzilor și rata de acoperire a serviciului datoriei în funcție de tranșele de risc relevante. Întrucât în acest moment nu sunt disponibile informații privind aceste distribuții la nivelul Uniunii, nu pot fi oferite orientări specifice cu privire la tranșele de risc relevante pentru acești indicatori BIC. În absența unor informații mai specifice, o monitorizare pe baza caracteristicilor distribuției indicatorilor (de exemplu, cuantile) poate reprezenta o alternativă, cu necesitatea concentrării pe riscurile privind evenimente extreme (și anume cuantilele superioare sau inferioare, în funcție de indicatorul avut în vedere).
- (11) Piețele BIC se caracterizează în mod obișnuit printr-o gamă largă de participanți pe piață, deseori cu sediul în străinătate și care uneori nu fac obiectul niciunei supravegheri microprudențiale sau macroprudențiale. Prin urmare, autoritățile europene de supraveghere (AES) ar trebui încurajate să publice anual date agregate relevante la nivel național privind activitatea pe piețele BIC a entităților care fac obiectul supravegherii acestora, bazându-se pe date colectate prin intermediul modelelor de raportare de reglementare existente. Această publicare va îmbunătăți informațiile autorităților naționale macroprudențiale referitoare la activitatea entităților din alte state membre pe piața BIC națională a acestora.
- (12) Pe lângă utilizarea indicatorilor cantitativi, CERS încurajează autoritățile naționale macroprudențiale să monitorizeze evoluțiile din piețele imobiliare prin contacte periodice cu participanții pe piață relevanți, în special pentru sectorul BIC.
- (13) Prezenta recomandare a fost elaborată ținând seama de alte inițiative internaționale și europene în curs în domeniul armonizării și colectării datelor, cea mai relevantă în contextul acoperirii unor lacune la nivelul datelor privind bunurile imobile fiind Regulamentul (UE) 2016/867 al Băncii Centrale Europene⁽¹⁾, care a introdus proiectul AnaCredit. Cu toate acestea, din cauza anumitor trăsături ale sale, nu poate fi utilizat în mod exclusiv proiectul AnaCredit pentru respectarea cerințelor în materie de informații identificate în prezenta recomandare. În primul rând, definițiile BIL și BIC prevăzute în recomandare sunt mai detaliate și mai bine adaptate în scopuri de stabilitate financiară decât cele stabilite în Regulamentul (UE) 2016/867, care se referă doar la definițiile din Regulamentul (UE) nr. 575/2013. În al doilea rând, în Regulamentul (UE) 2016/867 nu sunt prevăzute informațiile privind anumiți indicatori cheie și segmente de piață identificate ca importante pentru stabilitatea financiară în prezenta recomandare [precum segmentul de cumpărare în vederea închirierii (*buy-to-let*)]. În al treilea rând, numai statele membre din zona euro fac obiectul AnaCredit. Statele membre din afara zonei euro au posibilitatea de a participa în mod voluntar, dar în acest moment este încă neclar ce state membre vor opta în acest sens. În al patrulea rând, AnaCredit se limitează în prezent la persoane juridice și alte unități instituționale, inclusiv societăți nefinanciare. Informațiile privind creditele acordate persoanelor fizice încă nu fac obiectul său și nu este definită data unei asemenea extinderi. În al cincilea rând, AnaCredit colectează credite deținute sau administrate de instituții de credit. Potrivit acestei abordări, creditele deținute de alți participanți pe piață sunt înregistrate în AnaCredit numai atunci când creditul este administrat de o instituție de credit. Importanța altor participanți pe piață în domeniul finanțării investițiilor imobiliare, în special BIC, impune o colectare amplă a creditelor acordate de aceste instituții. După cum se stabilește în considerentele 10 și 12 din Regulamentul BCE/2016/13, la elaborarea etapelor viitoare ale AnaCredit, sfera de acoperire a creditelor din acest segment de piață va fi evaluată ca parte a procedurii de evaluare a avantajelor și a costurilor, înainte de posibile extinderi ale unităților de observare statistică cu obligații de raportare și a cerințelor de raportare pentru a acoperi mai bine creditele BIL și BIC. În al șaselea rând, în aplicarea principiului proporționalității, băncile mici pot fi excluse din sfera AnaCredit⁽²⁾, deși o autoritate macroprudențială ar putea considera că și activitatea acestora din sectorul imobiliar trebuie monitorizată din motive de stabilitate financiară.
- (14) Pentru a realiza o punere în aplicare coerentă a indicatorilor imobiliari și pentru a se baza pe deciziile, structurile, proiectele și lucrările metodologice existente, la punerea în aplicare a prezentei recomandări se recomandă menținerea legăturii cu proiectul AnaCredit.
- (15) Scopul recomandării este ca autoritățile naționale macroprudențiale să pună în aplicare un cadru pentru monitorizarea evoluțiilor din sectorul imobiliar care sunt relevante pentru stabilitatea financiară, care să fie bazat pe definițiile și indicatorii de referință recomandați conveniți în comun. De asemenea, CERS consideră că colectarea

(1) Regulamentul (UE) 2016/867 al Băncii Centrale Europene din 18 mai 2016 privind colectarea datelor cu caracter granular cu privire la credite și la riscul de credit (BCE/2016/13) (JO L 144, 1.6.2016, p. 44).

(2) Băncile centrale naționale pot acorda derogări instituțiilor de credit mici, cu condiția ca contribuția combinată a tuturor instituțiilor de credit cărora li se acordă o derogare la soldul total al creditelor din statul membru raportor să nu depășească 2 %.

și distribuirea periodică la nivelul UE a unor date naționale comparabile privind acești indicatori ar susține stabilitatea financiară și elaborarea politicilor macroprudențiale. Aceasta ar permite nu doar o evaluare mai precisă a riscurilor legate de sectorul imobiliar la nivelul statelor membre, ci și o comparație a utilizării instrumentelor de politică macroprudențială activate de statele membre pentru a aborda vulnerabilitățile legate de sectorul imobiliar. În temeiul articolului 2 din Regulamentul (UE) nr. 1096/2010 al Consiliului din 17 noiembrie 2010 privind acordarea unor competențe specifice Băncii Centrale Europene referitoare la funcționarea Comitetului european pentru risc sistemic, BCE este obligată să furnizeze sprijin analitic, statistic, logistic și administrativ pentru CERS. Prin urmare, BCE are competențele necesare pentru a coordona această colectare și distribuire de date la nivelul Uniunii. Activitățile în acest sens ar trebui inițiate imediat după adoptarea recomandării, în consultare cu Eurostat și agențiile statistice naționale, după caz. Pe măsură ce autoritățile macroprudențiale lansează punerea în aplicare a recomandării și începe colectarea efectivă de date la nivelul Uniunii, vor fi necesare orientări și activități tehnice suplimentare privind definițiile și indicatorii de referință, pentru a ține cont de aspectele specifice ale piețelor sau segmentelor de piață și pentru a asigura calitatea statistică a datelor; cu toate acestea, orice asemenea orientări mai detaliate de punere în aplicare nu ar trebui să modifice elementele de bază și scopurile definițiilor și indicatorilor de referință, astfel cum sunt stabilite în prezenta recomandare.

- (16) La punerea în aplicare a prezentei recomandări și a activităților tehnice suplimentare menționate în considerentul 15, ar trebui să se acorde atenția cuvenită principiului proporționalității. Atunci când se procedează la punerea în aplicare a indicatorilor și a metodelor relevante pentru calcularea acestora, ar trebui luate în considerare dimensiunea și dezvoltarea piețelor BIL și BIC naționale. Orice evaluare a punerii în aplicare a recomandării ar trebui să ia în considerare progresele și constrângerile în ceea ce privește colectarea de date la nivelul Uniunii menționată la considerentul 15. În special, rapoartele finale care au ca termen sfârșitul anului 2020 pentru Recomandările A-D pot să nu includă în mod obligatoriu toți indicatorii cheie, dacă se justifică prin aceste constrângeri.
- (17) Prezenta recomandare nu aduce atingere mandatelor privind politica monetară ale băncilor centrale din Uniune.
- (18) Observațiile părților interesate relevante din sectorul privat au fost luate în considerare la elaborarea prezentei recomandări.
- (19) Recomandările CERS sunt publicate după informarea Consiliului cu privire la intenția Consiliului general de a emite aceste recomandări și după ce Consiliul a avut posibilitatea de a reacționa în acest sens,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

SECȚIUNEA 1

RECOMANDĂRI

Recomandarea A – Monitorizarea riscurilor care decurg din sectorul imobiliar locativ

1. Se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să pună în aplicare un cadru de monitorizare a riscurilor pentru sectorul BIL național al acestora, incluzând informații privind normele de creditare curente pentru creditele BIL naționale. În acest scop, pentru monitorizarea eficace a riscurilor care apar din piața BIL se recomandă următorul set de indicatori privind normele de creditare:
  - (a) raportul împrumut/garanții la inițiere (*loan-to-value ratio at origination* – LTV-O);
  - (b) raportul împrumut/garanții curent (*current loan-to-value ratio* – LTV-C);
  - (c) raportul împrumut/venituri la inițiere (*loan-to-income ratio at origination* – LTI-O);
  - (d) raportul datoriei/venituri la inițiere (*debt-to-income ratio at origination* – DTI-O);
  - (e) raportul serviciul împrumutului/venituri la inițiere (*loan-service-to-income ratio at origination* – LSTI-O);
  - (f) raportul serviciul datoriei/venituri la inițiere (*debt-service-to-income ratio at origination* – DSTI-O) ca indicator opțional;
  - (g) numărul și valoarea creditelor BIL acordate;
  - (h) scadența creditelor BIL la inițiere.

Informațiile cu privire la acești indicatori ar trebui să se refere la furnizorii de credit naționali pe bază individuală și ar trebui să fie suficient de reprezentative pentru piața creditelor BIL naționale.

2. Atunci când locuințele cumpărate în vederea închirierii reprezintă o sursă semnificativă de riscuri care decurg din sectorul imobiliar național, inclusiv, dar nu numai din cauză că reprezintă o parte semnificativă a totalului stocurilor sau fluxurilor de credite BIL, se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să pună în aplicare un cadru de monitorizare a riscurilor bazat pe o serie de indicatori suplimentari pentru acest segment de piață. Atunci când sunt disponibile informații cantitative limitate sau acestea nu sunt disponibile pentru a evalua caracterul semnificativ al locuințelor cumpărate în vederea închirierii, această evaluare poate fi efectuată inițial pe baza unor informații predominant de natură calitativă. Indicatorii suplimentari pentru acest segment de piață ar trebui să includă:
  - (a) rata de acoperire a dobânzilor la inițiere (*interest coverage ratio at origination* – ICR-O);
  - (b) raportul împrumut/chirii la inițiere (*loan-to-rent ratio at origination* – LTR-O).
3. Pentru calcularea indicatorilor enumerați la punctele 1 și 2, se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să urmeze orientările prevăzute în anexa IV la prezenta recomandare.
4. Pe baza indicatorilor stabiliți la punctele 1 și 2, se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să monitorizeze evoluțiile din sectorul BIL național cel puțin anual.

Recomandarea B – Informații relevante în raport cu sectorul imobiliar locativ

1. Se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să monitorizeze distribuția univariată și anumite distribuții multivariate ale indicatorilor relevanți, astfel cum se precizează în modelul A din anexa II la prezenta recomandare. Acest model oferă orientări privind granularitatea informațiilor relevante pentru monitorizarea riscurilor care decurg din sectorul BIL național.
2. Se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să monitorizeze riscurile în legătură cu respectivii indicatori pe baza următoarelor informații, astfel cum se precizează în modelul A din anexa II la prezenta recomandare.
  - (a) Pentru fluxurile de credite BIL acordate în perioada de raportare, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare:
    - numărul total de contracte și valoarea aferentă în monedă națională;
    - numărul de contracte și valoarea aferentă în monedă națională, defalcate pe categoriile prevăzute în modelul A din anexa II la prezenta recomandare.
  - (b) Pentru LTV-O și LSTI-O legate de fluxurile de credite BIL, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare:
    - media ponderată a raportului relevant exprimată ca procentaj;
    - media ponderată a raportului relevant exprimată ca procentaj, raportul fiind defalcat pe categoriile prevăzute în modelul A din anexa II la prezenta recomandare;
    - numărul de contracte și valoarea aferentă în monedă națională, defalcate pe tranșele de distribuție prevăzute în modelul A din anexa II la prezenta recomandare.
  - (c) Pentru DSTI-O (indicator opțional) legat de fluxurile de credite BIL, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare:
    - media ponderată a raportului relevant exprimată ca procentaj;
    - numărul de contracte și valoarea aferentă în monedă națională, defalcate pe tranșele de distribuție prevăzute în modelul A din anexa II la prezenta recomandare.
  - (d) Pentru LTV-C legat de stocurile de credite BIL, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare:
    - media ponderată a raportului relevant exprimată ca procentaj;
    - numărul de contracte și valoarea aferentă în monedă națională, defalcate pe tranșele de distribuție prevăzute în modelul A din anexa II la prezenta recomandare.

- (e) Pentru scadența la inițiere legată de fluxurile de credite BIL, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare:
- scadența medie ponderată în ani;
  - numărul de contracte și valoarea aferentă în monedă națională, defalcate pe tranșele de distribuție prevăzute în modelul A din anexa II la prezenta recomandare.
- (f) Pentru LTI-O și DTI-O legate de fluxurile de credite BIL, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare:
- media ponderată a raportului relevant exprimată ca procentaj;
  - numărul de contracte și valoarea aferentă în monedă națională, defalcate pe tranșele de distribuție prevăzute în modelul A din anexa II la prezenta recomandare.
- (g) Pentru distribuția multivariată privind LSTI-O, LTV-O și scadența creditelor BIL la inițiere aferentă fluxurilor de credite BIL, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare numărul de contracte și valoarea aferentă în monedă națională, defalcate pe categoriile prevăzute în modelul A din anexa II la prezenta recomandare.
- (h) Pentru distribuția multivariată privind LSTI-O și perioada inițială fixă a ratei dobânzii aferentă fluxurilor de credite BIL, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare numărul de contracte și valoarea aferentă în monedă națională, defalcate pe categoriile prevăzute în modelul A din anexa II la prezenta recomandare.
- (i) Pentru distribuția multivariată privind DTI-O și LTV-O aferentă fluxurilor de credite BIL, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare numărul de contracte și valoarea aferentă în monedă națională, defalcate pe categoriile prevăzute în modelul A din anexa II la prezenta recomandare.
3. Atunci când locuințele cumpărate în vederea închirierii reprezintă o sursă semnificativă de riscuri care decurg din sectorul BIL național, inclusiv, dar nu numai din cauză că reprezintă o parte semnificativă a totalului stocurilor sau fluxurilor de credite BIL, se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să monitorizeze riscurile în legătură cu indicatorii relevanți în mod separat pentru locuințele cumpărate în vederea închirierii și pentru imobilele ocupate de proprietari. În acest caz, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare și defalcările prevăzute în modelul B din anexa II la prezenta recomandare.

Recomandarea C – Monitorizarea riscurilor care apar din sectorul imobiliar comercial

1. Se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să pună în aplicare un cadru de monitorizare a riscurilor pentru sectorul BIC național al acestora. În acest scop, este recomandat următorul set de indicatori pentru monitorizarea eficace a riscurilor care apar din piața BIC:

Indicatori privind piața BIC fizică:

- (a) indicele prețurilor;
- (b) indicele chiriilor;
- (c) indicele randamentului chiriilor;
- (d) ratele neocupării;
- (e) construcții noi;

Indicatori privind expunerile sistemului financiar față de creditele BIC:

- (f) fluxuri de creditare BIC (inclusiv imobile în dezvoltare);
- (g) fluxuri de credite BIC neperformante (inclusiv imobile în dezvoltare);
- (h) fluxuri de provizioane pentru pierderile din credite la creditarea BIC (inclusiv imobile în dezvoltare);

- (i) fluxuri de provizioane pentru pierderile din credite pentru imobile în dezvoltare (ca parte din creditarea BIC);
- (j) stocuri de creditare BIC (inclusiv imobile în dezvoltare);
- (k) stocuri de credite BIC neperformante (inclusiv imobile în dezvoltare);
- (l) stocuri de provizioane pentru pierderile din credite la creditarea BIC (inclusiv imobile în dezvoltare);
- (m) stocuri de credite pentru imobile în dezvoltare (ca parte din creditarea BIC);
- (n) stocuri de credite neperformante pentru imobile în dezvoltare (ca parte din creditarea BIC);
- (o) stocuri de provizioane pentru pierderile din credite pentru imobile în dezvoltare (ca parte din creditarea BIC);

Indicatori privind normele de creditare BIC:

- (p) media ponderată a LTV-O pentru fluxurile de credite BIC;
- (q) media ponderată a raportului împrumut/garanții curent (LTV-C) pentru stocurile de credite BIC;
- (r) media ponderată a ratei de acoperire a dobânzilor la inițiere (ICR-O) pentru fluxurile de credite BIC și media ponderată a ratei de acoperire a dobânzilor curente (*current interest coverage ratio* – ICR-C) pentru stocurile de credite BIC;
- (s) media ponderată a ratei de acoperire a serviciului datoriei la inițiere (*debt service coverage ratio at origination* – DSCR-O) pentru fluxurile de credite BIC și media ponderată a ratei de acoperire a serviciului datoriei curente (*current debt service coverage ratio* – DSCR-C) pentru stocurile de credite BIC.

Informațiile cu privire la acești indicatori ar trebui să se refere la furnizorii de credit pe bază individuală și ar trebui să fie suficient de reprezentative pentru piața BIC națională.

2. Atunci când se consideră că investițiile reprezintă o pondere semnificativă a finanțării BIC, se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să includă în cadrul de monitorizare a riscurilor pentru sectorul BIC național al acestora și următorul set de indicatori suplimentari privind expunerile față de investiții BIC:

- (a) fluxuri de investiții BIC directe și indirecte;
- (b) fluxuri de ajustări ale evaluării investițiilor BIC;
- (c) stocuri de investiții BIC directe și indirecte;
- (d) stocuri de ajustări ale evaluării investițiilor BIC.

Informațiile cu privire la acești indicatori ar trebui să se refere la investitori pe bază individuală și ar trebui să fie suficient de reprezentative pentru piața BIC națională.

3. Pentru calcularea indicatorilor enumerați la punctele 1 și 2, se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să urmeze orientările prevăzute în anexa V și, dacă este cazul pentru BIC, în anexa IV la prezenta recomandare.
4. Pe baza indicatorilor stabiliți la punctele 1 și 2, se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să monitorizeze evoluțiile din sectorul BIC național cel puțin trimestrial pentru piața fizică, fluxurile de creditare și investiții (inclusiv fluxuri de credite neperformante, provizioane pentru pierderile din credite și ajustări ale evaluării investițiilor) și normele de creditare corespunzătoare. Această monitorizare ar trebui să se desfășoare cel puțin anual pentru stocul de credite și investiții (inclusiv stocuri de credite neperformante, provizioane pentru pierderile din credite și ajustări ale evaluării investițiilor) și normele de creditare corespunzătoare.

Recomandarea D – Informații relevante în raport cu sectorul imobiliar comercial

1. Se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să monitorizeze indicatorii relevanți prevăzuți în modelele A, B și C din anexa III la prezenta recomandare. Aceste modele oferă orientări privind granularitatea informațiilor necesare pentru monitorizarea riscurilor care decurg din sectorul BIC național.
2. Se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să monitorizeze riscurile în legătură cu respectivii indicatori pe baza următoarelor informații, astfel cum se precizează în modelele A, B și C din anexa III la prezenta recomandare:
  - (a) Pentru indicii de prețuri, indicii de chirii, indicii de randament al chiriilor, ratele neocupării și construcțiile noi, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare o defalcare pe:
    - tip de imobil;
    - amplasarea imobilului.
  - (b) Pentru fluxurile și stocurile de ajustări ale evaluării investițiilor BIC, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare o defalcare pe:
    - tip de imobil;
    - amplasarea imobilului;
    - tip de investitor;
    - naționalitatea investitorului.
  - (c) Pentru fluxurile și stocurile de creditare BIC și subcategoria de creditare pentru imobile în dezvoltare, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare o defalcare pe:
    - tip de imobil;
    - amplasarea imobilului;
    - tip de creditor;
    - naționalitatea creditorului.
  - (d) Pentru fluxurile și stocurile de credite BIC neperformante și subcategoria de credite neperformante pentru imobile în dezvoltare, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare o defalcare pe:
    - tip de imobil;
    - amplasarea imobilului;
    - tip de creditor;
    - naționalitatea creditorului.
  - (e) Pentru fluxurile și stocurile de provizioane pentru pierderile din credite la creditarea BIC și subcategoria de provizioane pentru pierderile din credite la creditarea pentru imobile în dezvoltare, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare o defalcare pe:
    - tip de imobil;
    - amplasarea imobilului;
    - tip de creditor;
    - naționalitatea creditorului.

3. Atunci când se consideră că investițiile reprezintă o pondere semnificativă a finanțării BIC, se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să includă în cadrul de monitorizare a riscurilor pentru sectorul BIC național al acestora și următorul set de informații suplimentare privind expunerile față de investițiile BIC, astfel cum se precizează în modelul B din anexa III la prezenta recomandare:
- (a) Pentru fluxurile și stocurile de investiții BIC, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare o defalcare pe:
    - dețineri BIC directe;
    - dețineri BIC indirecte.
  - (b) Pentru fluxurile și stocurile de investiții BIC directe, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare o defalcare pe:
    - tip de imobil;
    - amplasarea imobilului;
    - tip de investitor;
    - naționalitatea investitorului.
  - (c) Pentru fluxurile și stocurile de investiții BIC indirecte, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să ia în considerare o defalcare pe:
    - tip de investitor;
    - naționalitatea investitorului.

Recomandarea E – Publicarea de către autoritățile europene de supraveghere a datelor privind expunerile față de piețele imobiliare comerciale naționale

1. Se recomandă ca Autoritatea bancară europeană (ABE), Autoritatea europeană pentru asigurări și pensii ocupaționale (AEAPO) și Autoritatea europeană pentru valori mobiliare și piețe (AEVMP) să publice, cel puțin anual, date agregate privind expunerile entităților care fac obiectul supravegherii acestora față de fiecare piață BIC națională din Uniune în conformitate cu orientările prevăzute în anexa V punctul 9 la prezenta recomandare. Aceste date agregate ar trebui să se bazeze pe informațiile disponibile AES în baza obligațiilor de raportare existente.

SECȚIUNEA 2

PUNERE ÎN APLICARE

1. Definiții

1. În sensul prezentei recomandări și ținând seama de specificațiile tehnice suplimentare din anexa IV și anexa V la prezenta recomandare, se aplică următoarele definiții:
- 1. „debitor” înseamnă semnatarul sau cosemnatarul contractului de credit BIL sau al contractului de credit BIC, acesta primind finanțare de la creditor;
  - 2. „împrumut pentru un imobil cumpărat în vederea închirierii” înseamnă suma tuturor împrumuturilor sau tranșelor de împrumut garantate de debitor cu imobilul cumpărat în vederea închirierii în momentul inițierii creditului;
  - 3. „locuință sau imobil cumpărat în vederea închirierii” înseamnă orice BIL deținut direct de o gospodărie privată în primul rând pentru închirierea către chiriași;
  - 4. „bunuri imobile comerciale” (BIC) înseamnă orice bunuri imobile generatoare de venituri, existente sau în dezvoltare, și exclud următoarele:
    - (a) locuințe sociale;
    - (b) imobile deținute de utilizatorii finali;
    - (c) locuințe cumpărate în vederea închirierii.

În cazul în care un imobil are o utilizare mixtă BIC și BIL, ar trebui luat în considerare ca reprezentând imobile diferite (de exemplu, în funcție de suprafețele destinate fiecărei utilizări) atunci când este fezabilă această defalcare; în caz contrar, imobilul poate fi clasificat în funcție de utilizarea dominantă a acestuia;

5. „credit pentru un bun imobil comercial (BIC)” înseamnă un împrumut destinat dobândirii unui imobil BIC (sau a unui grup de imobile BIC) sau care este garantat de un imobil BIC (sau un grup de imobile BIC);
6. „construcții noi” înseamnă suprafața în metri pătrați a proiectelor noi de construcții comerciale începute în perioada de raportare; în cazul în care aceste informații nu sunt disponibile, construcțiile noi se pot referi la numărul de proiecte noi de construcții comerciale începute în perioada de raportare;
7. „raport împrumut/garanții curent” (LTV-C) înseamnă suma tuturor împrumuturilor sau tranșelor de împrumut obținute de debitor pentru un imobil la data raportării, raportată la valoarea curentă a imobilului;
8. „valoarea curentă a imobilului” înseamnă valoarea imobilului, astfel cum este evaluată de un evaluator extern sau intern independent; în cazul în care nu este disponibilă o astfel de evaluare, valoarea curentă a imobilului poate fi estimată utilizând un indice al valorilor bunurilor imobile suficient de granular în ceea ce privește localizarea geografică și tipul de proprietate; în cazul în care nu este disponibil un astfel de indice al valorilor bunurilor imobile, poate fi utilizat un indice al prețurilor bunurilor imobile suficient de granular în ceea ce privește localizarea geografică și tipul de proprietate, după aplicarea unei reduceri a valorii alese în mod adecvat pentru a ține cont de deprecierea imobilului;
9. „serviciul datoriei” înseamnă valoarea combinată a dobânzilor și rambursării principalului aferentă datoriilor totale ale unui debitor într-o anumită perioadă de timp (în general, un an);
10. „rata de acoperire a serviciului datoriei” (*debt service coverage ratio* – DSCR) înseamnă veniturile anuale din chirii generate de un imobil BIC care este finanțat cel puțin parțial prin îndatorare, după scăderea oricăror impozite și cheltuieli de exploatare necesare pentru menținerea valorii imobilului, raportate la serviciul anual al datoriei pentru creditul garantat de imobil; rata se poate referi la valoarea sa la inițierea creditului (DSCR-O) sau la valoarea sa curentă (DSCR-C);
11. „raportul serviciul datoriei/venituri la inițiere” (DSTI-O) înseamnă valoarea totală anuală a serviciului datoriei raportată la venitul disponibil total anual al debitorului în momentul inițierii creditului;
12. „raportul datoriei/venituri la inițiere” (DTI-O) înseamnă datoriile totale ale debitorului în momentul inițierii creditului raportate la venitul disponibil total anual al debitorului în momentul inițierii creditului;
13. „venit disponibil” înseamnă venitul disponibil total anual al debitorului, astfel cum este înregistrat de furnizorul de credit în momentul inițierii creditului BIL, acoperind toate sursele de venit minus impozitele (din care se scad reducerile de impozite) și primele (precum cele pentru sănătate, securitate socială sau asigurări medicale), înainte de deducerea cheltuielilor;
14. „cumpărător pentru prima dată” înseamnă un debitor căruia nu i s-a mai acordat un credit BIL; în cazul în care există mai mulți debitori (cazul cosemnatarilor creditelor BIL), iar unuia dintre acești debitori i s-a acordat anterior un credit BIL, niciunul dintre respectivii debitori nu este considerat cumpărător pentru prima dată;
15. „fluxuri de credite” înseamnă orice volum de credite noi în perioada de raportare; creditele renegociate ar trebui incluse în volumul de credite noi în cazul în care creditorul le consideră noi contracte de credit;
16. „împrumut cu amortizare completă” înseamnă un credit BIL caracterizat de rambursări periodice ale principalului, potrivit unui program de amortizare, pe durata împrumutului, astfel încât principalul este rambursat în întregime la scadența împrumutului;
17. „bunuri imobile generatoare de venituri” înseamnă toate bunurile imobile cu venituri provenind din chirii sau cu profituri din vânzarea acestora;
18. „rata de acoperire a dobânzilor” (*interest coverage ratio* – ICR) înseamnă veniturile anuale brute (respectiv, înainte de cheltuieli de exploatare și impozite) din chirii obținute dintr-un imobil cumpărat în vederea închirierii sau veniturile anuale nete din chirii obținute dintr-un imobil sau un grup de imobile BIC, raportate la cheltuielile anuale cu dobânzile ale creditului garantat de imobil sau de grupul de imobile; rata se poate referi la valoarea sa la inițierea creditului (ICR-O) sau la valoarea sa curentă (ICR-C);
19. „provizioane pentru pierderile din credite” înseamnă valoarea totală a provizioanelor constituite pentru portofoliile de credite, pentru a ține cont de pierderi viitoare potențiale din credite;
20. „credite acordate” înseamnă creditele BIL totale (în număr de credite sau valoare a creditelor) acordate în perioada de raportare;
21. „serviciul împrumutului” înseamnă valoarea combinată a dobânzilor și rambursării principalului creditului BIL al unui debitor într-o anumită perioadă de timp (în general, un an);

22. „raportul serviciul împrumutului/venituri la inițiere” (LSTI-O) înseamnă valoarea anuală a serviciului creditului BIL raportată la venitul disponibil total anual al debitorului în momentul inițierii creditului;
23. „raportul împrumut/costuri” (*loan-to-cost ratio* – LTC) înseamnă valoarea inițială a tuturor creditelor acordate raportată la valoarea costurilor aferente dezvoltării unui imobil până la finalizare;
24. „raportul împrumut/venituri la inițiere” (LTI-O) înseamnă suma tuturor împrumuturilor sau tranșelor de împrumut garantate de debitor cu bunul imobil în momentul inițierii creditului raportată la venitul disponibil total anual al debitorului în momentul inițierii creditului;
25. „raportul împrumut/chirii la inițiere” (DTR-O) înseamnă împrumutul debitorului pentru imobilul cumpărat în vederea închirierii în momentul inițierii creditului raportat la veniturile anuale brute (respective, înainte de cheltuieli de exploatare și impozite) din chirii obținute din imobilul cumpărat în vederea închirierii;
26. „raportul împrumut/garanții la inițiere” (LTV-O) înseamnă suma tuturor împrumuturilor sau tranșelor de împrumut garantate de debitor cu bunul imobil în momentul inițierii creditului raportată la valoarea imobilului în momentul inițierii creditului;
27. „scadență la inițiere” înseamnă durata contractului de credit BIL exprimată în ani în momentul inițierii creditului;
28. „autoritate națională macroprudențială” înseamnă autoritatea căreia legislația națională i-a încredințat realizarea politicii macroprudențiale, astfel cum se recomandă în Recomandarea B din Recomandarea CERS/2011/3 a Comitetului european pentru risc sistemic ⁽¹⁾;
29. „împrumut fără amortizare” înseamnă un credit BIL caracterizat prin plăți periodice care acoperă cel mult dobânda creditului; dacă este cazul, ar trebui identificate separat împrumuturile fără amortizare pentru care există mecanisme de rambursare;
30. „credite neperformante” înseamnă orice expuneri la riscul de credit care îndeplinesc unul sau ambele criterii de mai jos:
  - (a) sunt expuneri semnificative cu scadența depășită cu peste 90 de zile;
  - (b) se consideră că, în lipsa executării garanției reale, este improbabil ca debitorul să își achite integral obligațiile din credite, indiferent de existența oricărei sume restante sau de numărul de zile de întârziere la plată;
31. „împrumut pentru un imobil ocupat de proprietar” înseamnă suma tuturor împrumuturilor sau tranșelor de împrumut BIL garantate de debitor cu un imobil BIL ocupat de proprietar în momentul inițierii creditului;
32. „locuință sau imobil ocupat de proprietar” înseamnă orice BIL deținut de o gospodărie privată cu scopul asigurării unui adăpost proprietarului acestuia;
33. „împrumuturi cu amortizare parțială” înseamnă o combinație de mai multe credite BIL cu tipuri diferite de amortizare;
34. „imobile în dezvoltare” înseamnă toate imobilele încă în construcție și destinate să furnizeze, la finalizare, un venit proprietarului acestuia sub formă de chirie sau profituri din vânzarea acestora; nu sunt incluse demolările de clădiri sau terenurile curățate pentru dezvoltări posibile în viitor;
35. „indice al valorilor bunurilor imobile” înseamnă un indice care reflectă atât modificarea prețului, cât și cea a calității imobilului în timp, precum un indice construit pe baza datelor privind tranzacțiile;
36. „chirie” înseamnă suma de bani plătită efectiv de chiriaș proprietarului imobilului, cu scăderea oricăror stimulente (de exemplu, perioade de scutire de la plata chiriei, contribuții la renovare) și taxe;
37. „randamentul chiriilor” înseamnă raportul dintre chiriile anuale și valoarea de piață a bunului imobil;

⁽¹⁾ Recomandarea CERS/2011/3 a Comitetului european pentru risc sistemic din 22 decembrie 2011 privind mandatul macroprudențial al autorităților naționale (JO C 41, 14.2.2012, p. 1).

38. „bun imobil locativ” (BIL) înseamnă orice bun imobil situat pe teritoriul național, disponibil în scopuri de locuire, dobândit, construit sau renovat de o gospodărie privată și care nu se califică drept un imobil BIC. În cazul în care un imobil are o utilizare mixtă, ar trebui luat în considerare ca reprezentând imobile diferite (de exemplu, în funcție de suprafețele destinate fiecărei utilizări) atunci când este fezabilă această defalcare; în caz contrar, imobilul poate fi clasificat în funcție de utilizarea dominantă a acestuia;
39. „credit pentru un bun imobil locativ (BIL)” înseamnă un credit acordat unei gospodării private garantat cu un imobil BIL, indiferent de scopul creditului;
40. „cadru de monitorizare a riscului” înseamnă un proces periodic de monitorizare și evaluare a riscurilor sistemice care decurg din piața imobiliară națională, bazat pe metode analitice solide și date suficient de reprezentative;
41. „date suficient de reprezentative” înseamnă date obținute prin tehnici de eșantionare care se referă la caracteristici relevante cunoscute a fi prezente în populația statistică; nu sunt prescrise tehnici de eșantionare specifice, iar practicile naționale sunt considerate adecvate atâta timp cât, pe baza opiniilor experților, se poate considera că acestea produc rezultate care nu sunt afectate de erori sistematice;
42. „rata neocupării” înseamnă suprafața disponibilă pentru închiriere raportată la suprafața totală a imobilului;
43. „ajustări ale evaluării investițiilor” înseamnă costurile suportate de un investitor pentru a ține cont de pierderea viitoare potențială din investiții datorată condițiilor de piață curente;
44. „valoare la inițiere” înseamnă cea mai mică dintre valorile de tranzație ale unui bun imobil (de exemplu, cea înregistrată într-un act notarial), aceasta fiind evaluată de un evaluator extern sau intern la inițierea creditului; în cazul în care este disponibilă o singură valoare, ar trebui utilizată această valoare.

2. Criterii de punere în aplicare

1. Aplicarea recomandării trebuie să țină cont de următoarele criterii:
  - (a) recomandarea acoperă numai indicatorii necesari în scopuri de stabilitate financiară și pentru care au fost identificate lacune ale datelor;
  - (b) principiul proporționalității ar trebui respectat în mod corespunzător, ținând cont de următoarele:
    - (i) dimensiunea și dezvoltarea piețelor BIC și BIL în statele membre;
    - (ii) competențele fiecărei autorități naționale macroprudențiale;
    - (iii) obiectivul și conținutul fiecărei recomandări;
  - (c) la evaluarea punerii în aplicare a Recomandărilor A-D, ar trebui acordată atenția cuvenită și progreselor efectuate în ceea ce privește colectarea datelor la nivelul Uniunii, astfel cum se menționează în considerentul 15;
  - (d) în anexa I la prezenta recomandare se prevăd criteriile specifice de respectare a Recomandărilor A-E.
2. Destinatarii trebuie să raporteze CERS și Consiliului măsurile luate ca răspuns la prezenta recomandare sau să justifice în mod adecvat lipsa lor de acțiune. Rapoartele ar trebui să cuprindă cel puțin:
  - (a) informații privind conținutul și calendarul măsurilor luate;
  - (b) evaluarea modului de funcționare a măsurilor luate, având în vedere obiectivele prezentei recomandări;
  - (c) justificarea detaliată, în cazul oricărei lipse de acțiune sau al oricărei aplicări diferite a prezentei recomandări, inclusiv a oricăror întârzieri.

3. Calendar pentru măsurile adoptate în urma recomandării

Destinatarii trebuie să raporteze CERS și Consiliului măsurile luate ca răspuns la prezenta recomandare sau să justifice în mod adecvat lipsa lor de acțiune, în conformitate cu termenii prevăzute mai jos.

1. Recomandarea A

- (a) Până la 31 decembrie 2018, autoritățile naționale macroprudențiale trebuie să transmită CERS și Consiliului un raport interimar privind informațiile deja disponibile sau cu privire la care se anticipează că vor fi disponibile pentru punerea în aplicare a Recomandării A.

- (b) Până la 31 decembrie 2020, autoritățile naționale macroprudențiale trebuie să transmită CERS și Consiliului un raport final cu privire la punerea în aplicare a Recomandării A.

2. *Recomandarea B*

- (a) Până la 31 decembrie 2018, autoritățile naționale macroprudențiale trebuie să transmită CERS și Consiliului un raport interimar privind informațiile deja disponibile sau cu privire la care se anticipează că vor fi disponibile pentru punerea în aplicare a Recomandării B.
- (b) Până la 31 decembrie 2020, autoritățile naționale macroprudențiale trebuie să transmită CERS și Consiliului un raport final cu privire la punerea în aplicare a Recomandării B.

3. *Recomandarea C*

- (a) Până la 31 decembrie 2018, autoritățile naționale macroprudențiale trebuie să transmită CERS și Consiliului un raport interimar privind informațiile deja disponibile sau cu privire la care se anticipează că vor fi disponibile pentru punerea în aplicare a Recomandării C.
- (b) Până la 31 decembrie 2020, autoritățile naționale macroprudențiale trebuie să transmită CERS și Consiliului un raport final cu privire la punerea în aplicare a Recomandării C.

4. *Recomandarea D*

- (a) Până la 31 decembrie 2018, autoritățile naționale macroprudențiale trebuie să transmită CERS și Consiliului un raport interimar privind informațiile deja disponibile sau cu privire la care se anticipează că vor fi disponibile pentru punerea în aplicare a Recomandării D.
- (b) Până la 31 decembrie 2020, autoritățile naționale macroprudențiale trebuie să transmită CERS și Consiliului un raport final cu privire la punerea în aplicare a Recomandării D.

5. *Recomandarea E*

- (a) Până la 31 decembrie 2017, AES trebuie să definească un model pentru publicarea de date privind expunerile entităților care fac obiectul supravegherii acestora față de fiecare din piețele BIC naționale din Uniune;
- (b) Până la 30 iunie 2018, AES trebuie să publice datele menționate la litera (a), astfel cum se prezintă la data de 31 decembrie 2017.
- (c) Începând cu 31 martie 2019, AES trebuie să publice cu o frecvență anuală datele menționate la litera (a), astfel cum se prezintă la data de 31 decembrie a anului precedent.

4. **Monitorizare și evaluare**

1. Secretariatul CERS:

- (a) va oferi asistență destinatarilor, asigurând coordonarea raportării, furnizarea de modele relevante și, dacă este cazul, informații detaliate privind procedura și calendarul pentru măsurile adoptate în urma recomandării;
- (b) va verifica măsurile aplicate de destinatari, va acorda asistență la cerere și va prezenta Consiliului general, prin intermediul Comitetului director, rapoarte privind măsurile aplicate.

2. Consiliul general va evalua măsurile și justificările raportate de către destinatari și, după caz, va decide că prezenta recomandare nu a fost respectată și destinatarul nu a justificat în mod adecvat lipsa de acțiune.

Adoptată la Frankfurt pe Main, 31 octombrie 2016.

Francesco MAZZAFERRO
Șeful secretariatului CERS,
în numele Consiliului general al CERS

ANEXA I

CRITERII DE CONFORMITATE PENTRU RECOMANDĂRI**1. Recomandarea A**

Se va considera că autoritățile naționale macroprudențiale respectă Recomandarea A punctele 1 și 2 atunci când acestea:

- (a) evaluează dacă indicatorii relevanți privind normele de creditare pentru creditele BIL sunt luați în considerare sau puși în aplicare în cadrul de monitorizare a riscului sectorului BIL în jurisdicția acestora;
- (b) evaluează progresul realizat privind utilizarea indicatorilor specificați în Recomandarea A punctul 1 pentru această monitorizare;
- (c) evaluează măsura în care informațiile, deja disponibile sau anticipate a deveni disponibile în viitor, privind indicatorii relevanți sunt suficient de reprezentative pentru normele de creditare actuale din piața creditelor BIL ale acestora;
- (d) evaluează dacă locuințele cumpărate în vederea închirierii reprezintă o sursă semnificativă de riscuri care decurg din sectorul imobiliar național sau constituie o parte semnificativă a totalului stocurilor sau fluxurilor de credite BIL;
- (e) în cazurile în care locuințele cumpărate în vederea închirierii sunt considerate o sursă semnificativă de riscuri care decurg din sectorul imobiliar național sau constituie o parte semnificativă a totalului stocurilor sau fluxurilor de credite BIL, evaluează progresul realizat privind utilizarea indicatorilor de monitorizare a riscurilor specificați în Recomandarea A punctul 2.

Se va considera că autoritățile naționale macroprudențiale respectă Recomandarea A punctele 3 și 4 atunci când acestea:

- (a) asigură adoptarea metodelor prevăzute în anexa IV pentru calcularea indicatorilor enumerați în Recomandarea A punctele 1 și 2;
- (b) în cazurile în care se utilizează altă metodă pe lângă cea prevăzută în anexa IV pentru calcularea indicatorilor relevanți, raportează cu privire la caracteristicile tehnice ale metodei și eficacitatea acesteia în monitorizarea riscurilor care decurg din sectorul BIL;
- (c) asigură utilizarea indicatorilor relevanți enumerați în Recomandarea A punctele 1 și 2 pentru monitorizarea cel puțin anuală a riscurilor în sectorul BIL.

2. Recomandarea B

Se va considera că autoritățile naționale macroprudențiale respectă Recomandarea B punctele 1 și 2 atunci când acestea:

- (a) evaluează progresul realizat privind monitorizarea distribuției univariate și a distribuțiilor multivariate selectate ale indicatorilor relevanți prevăzuți în modelul A din anexa II;
- (b) evaluează progresul realizat privind utilizarea informațiilor specificate în Recomandarea B punctul 2 și în modelul A din anexa II cu titlu de orientare pentru monitorizarea riscurilor relevante.

În cazurile în care locuințele cumpărate în vederea închirierii sunt considerate o sursă semnificativă de riscuri care decurg din sectorul imobiliar național sau constituie o parte semnificativă a totalului stocurilor sau fluxurilor de credite BIL, se va considera că autoritățile naționale macroprudențiale respectă Recomandarea B punctul 3 atunci când acestea:

- (a) evaluează progresul realizat privind monitorizarea separată a indicatorilor relevanți pentru locuințele cumpărate în vederea închirierii și pentru imobilele ocupate de proprietari;
- (b) evaluează progresul realizat privind monitorizarea datelor relevante defalcate pe dimensiuni, astfel cum se specifică în modelele A și B din anexa II.

3. Recomandarea C

Se va considera că autoritățile naționale macroprudențiale respectă Recomandarea C punctele 1 și 2 atunci când acestea:

- (a) evaluează dacă indicatorii relevanți pentru expunerile BIC naționale sunt luați în considerare sau puși în aplicare în cadrul de monitorizare a riscului sectorului BIC în jurisdicția acestora;
- (b) asigură includerea indicatorilor privind piața fizică, a indicatorilor privind expunerile la riscul de credit ale sistemului financiar și a indicatorilor privind normele de creditare în cadrul de monitorizare a riscului; atunci când colectarea acestor tipuri de indicatori privind piața fizică nu este de competența unei autorități macroprudențiale, această imposibilitate va fi considerată suficientă pentru a explica inacțiunea autorității relevante în etapa de evaluare;
- (c) evaluează măsura în care investițiile reprezintă o sursă semnificativă de finanțare pentru sectorul BIC național;
- (d) în cazurile în care investițiile sunt considerate o sursă semnificativă de finanțare pentru sectorul BIC național, evaluează progresul realizat privind utilizarea indicatorilor suplimentari pentru monitorizarea riscului prevăzuți în Recomandarea C punctul 2;
- (e) evaluează progresul realizat privind utilizarea, cel puțin, a indicatorilor prevăzuți în Recomandarea C punctul 1 și, după caz, în Recomandarea C punctul 2;
- (f) evaluează dacă informațiile privind acești indicatori (deja disponibili sau anticipați a fi disponibili) sunt suficient de reprezentative pentru piața BIC națională.

Se va considera că autoritățile naționale macroprudențiale respectă Recomandarea C punctele 3 și 4 atunci când acestea:

- (a) asigură adoptarea metodelor de calculare a indicatorilor enumerați în Recomandarea C punctele 1 și 2, astfel cum sunt prevăzute în anexa V și, dacă este cazul pentru BIC, în anexa IV;
- (b) în cazul în care se utilizează altă metodă pe lângă cea prevăzută în anexa IV și anexa V pentru calcularea indicatorilor relevanți, raportează privind caracteristicile tehnice ale metodei și eficacitatea acesteia în monitorizarea riscurilor care decurg din sectorul BIC;
- (c) se asigură că indicatorii enumerați în Recomandarea C punctul 1 sunt utilizați pentru a monitoriza evoluțiile din sectorul BIC cel puțin trimestrial pentru indicatorii pieței fizice, fluxurile de creditare (inclusiv fluxuri de credite neperformante și provizioane pentru pierderile din credite) și normele de creditare corespunzătoare, precum și cel puțin anual pentru stocurile de credite (inclusiv stocuri de credite neperformante și provizioane pentru pierderile din credite) și normele de creditare corespunzătoare;
- (d) în cazurile în care investițiile sunt considerate o sursă semnificativă de finanțare pentru sectorul BIC național, se asigură că indicatorii enumerați în Recomandarea C punctul 2 sunt utilizați pentru a monitoriza evoluțiile din sectorul BIC cel puțin trimestrial pentru fluxurile de investiții (inclusiv ajustările evaluării investițiilor), precum și cel puțin anual pentru stocurile de investiții (inclusiv ajustările evaluării investițiilor).

4. Recomandarea D

Se va considera că autoritățile naționale macroprudențiale respectă Recomandarea D atunci când acestea:

- (a) evaluează progresul realizat privind monitorizarea indicatorilor relevanți prevăzuți în modelele A, B și C din anexa III;
- (b) evaluează progresul realizat privind utilizarea informațiilor relevante specificate în Recomandarea D punctul 2 și indicate în modelele A, B și C din anexa III cu titlu de orientare pentru monitorizarea riscurilor relevante;
- (c) în cazurile în care investițiile sunt considerate o sursă semnificativă de finanțare pentru sectorul BIC național, evaluează progresul realizat privind utilizarea informațiilor relevante specificate în Recomandarea D punctul 3 și indicate în modelul B din anexa III cu titlu de orientare pentru monitorizarea riscurilor relevante;
- (d) în cazurile în care sunt utilizați indicatori suplimentari pentru a monitoriza evoluțiile din sectorul BIC, raportează cu privire la informațiile suplimentare utilizate pentru monitorizarea riscurilor.

5. Recomandarea E

Se va considera că AES respectă Recomandarea E atunci când acestea:

- (a) definesc un model pentru publicarea datelor privind expunerile entităților care fac obiectul supravegherii acestora față de fiecare piață BIC națională din Uniune;
  - (b) publică cel puțin anual date agregate, colectate în temeiul obligațiilor de raportare existente, privind expunerile entităților care fac obiectul supravegherii acestora față de fiecare piață BIC națională din Uniune.
-

MODELE ORIENTATIVE PENTRU INDICATORII PRIVIND SECTORUL IMOBILIAR LOCATIV

1. Modelul A: indicatori și defalcări aferente pentru creditele BIL

FLUXURI = volume de producție nouă de credite BIL în perioada de raportare, astfel cum sunt considerate de către creditor. Autoritățile naționale macroprudențiale care pot distinge între creditele BIL cu adevărat noi și cele renegotiate au opțiunea de a identifica creditele renegotiate ca o defalcare separată.

STOCURI = Date pentru stocurile de credite BIL la data raportării (de exemplu, sfârșitul anului)

umn = valoarea în moneda națională

= număr de contracte

a = an(i)

Med = media raportului respectiv

d/c = din care

DISTRIBUȚIE UNIVARIATĂ

Sumarul portofoliului de credite BIL	FLUXURI	Raportul serviciul împrumutului/venituri la inițiere (LSTI-O)	FLUXURI
Credite acordate	umn, #	MEDIE PONDERATĂ	Med (în %)
d/c cumpărate în vederea închirierii	umn, #	d/c cumpărate în vederea închirierii	Med (în %)
d/c ocupate de proprietari	umn, #	d/c ocupate de proprietari	Med (în %)
d/c cumpărători pentru prima dată	umn, #	d/c cumpărători pentru prima dată	Med (în %)
d/c credite în monedă străină	umn, #	d/c credite în monedă străină	Med (în %)
d/c cu amortizare completă	umn, #	d/c cu amortizare completă	Med (în %)
d/c cu amortizare parțială	umn, #	d/c cu amortizare parțială	Med (în %)
d/c fără amortizare (*)	umn, #	d/c fără amortizare (*)	Med (în %)

Sumarul portofoliului de credite BIL
d/c ≤ 1a perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c] 1a; 5a] perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c] 5a; 10a] perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c > 10a perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c renegotiate (opțional)

FLUXURI
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/garanții la inițiere (LTV-O)
MEDIE PONDERATĂ
d/c cumpărate în vederea închirierii
d/c ocupate de proprietari
d/c cumpărători pentru prima dată
d/c credite în monedă străină
d/c cu amortizare completă

FLUXURI
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)

Raportul serviciul împrumutului/venituri la inițiere (LSTI-O)
d/c ≤ 1a perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c] 1a; 5a] perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c] 5a; 10a] perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c > 10a perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
DISTRIBUȚIE
≤ 10 %
] 10 % ; 20 %]
] 20 % ; 30 %]
] 30 % ; 40 %]
] 40 % ; 50 %]
] 50 % ; 60 %]
> 60 %
Nu este disponibilă

FLUXURI
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/garanții la inițiere (LTV-O)
d/c cu amortizare parțială
d/c fără amortizare (*)
DISTRIBUȚIE
≤ 50 %
]50 % ; 60 %]
]60 % ; 70 %]
]70 % ; 80 %]
]80 % ; 90 %]
]90 % ; 100 %]
]100 % ; 110 %]
> 110 %
Nu este disponibilă

FLUXURI
Med (în %)
Med (în %)
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/garanții curent (LTV-C)
MEDIE PONDERATĂ
DISTRIBUȚIE
≤ 50 %
]50 % ; 60 %]

STOCURI
Med (în %)
umn, #
umn, #

Raportul serviciul datoriei/venituri la inițiere (DSTI-O) (OPȚIONAL)
MEDIE PONDERATĂ
DISTRIBUȚIE
≤ 10 %
]10 % ; 20 %]
]20 % ; 30 %]
]30 % ; 40 %]
]40 % ; 50 %]
]50 % ; 60 %]
> 60 %
Nu este disponibilă

FLUXURI
Med (în %)
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/venituri la inițiere (LTI-O)
MEDIE PONDERATĂ
DISTRIBUȚIE
≤ 3
]3 ; 3,5]

FLUXURI
Med
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/garanții curent (LTV-C)
]60 % ; 70 %]
]70 % ; 80 %]
]80 % ; 90 %]
]90 % ; 100 %]
]100 % ; 110 %]
> 110 %
Nu este disponibilă

STOCURI
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/venituri la inițiere (LTI-O)
]3,5 ; 4]
]4 ; 4,5]
]4,5 ; 5]
]5 ; 5,5]
]5,5 ; 6]
> 6
Nu este disponibilă

FLUXURI
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Scadențe la inițiere
MEDIE PONDERATĂ
DISTRIBUȚIE
≤ 5a
]5a ; 10a]
]10a ; 15a]
]15a ; 20a]
]20a ; 25a]
]25a ; 30a]
]30a ; 35a]
> 35a
Nu este disponibilă

FLUXURI
Med (ani)
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul datorii/venituri la inițiere (DTI-O)
MEDIE PONDERATĂ
DISTRIBUȚIE
≤ 3
]3 ; 3,5]
]3,5 ; 4]
]4 ; 4,5]
]4,5 ; 5]
]5 ; 5,5]
]5,5 ; 6]
]6,5 ; 7]
> 7
Nu este disponibilă

FLUXURI
Med
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

DISTRIBUȚIE MULTIVARIATĂ

FLUXURI	Raportul serviciul împrumutului/ venituri la inițiere (LSTI-O)			FLUXURI	Raportul serviciul împrumutului/ venituri la inițiere (LSTI-O)		
	≤ 30 %	]30 % ; 50 %]	> 50 %		≤ 30 %	]30 % ; 50 %]	> 50 %
LTV-O ≤ 80 %				Perioadă inițială fixă a ratei dobânzii	≤ 30 %	]30 % ; 50 %]	> 50 %
Scadență la inițiere				d/c ≤ 1a	umn, #	umn, #	umn, #
≤ 20a	umn, #	umn, #	umn, #	d/c] 1a; 5a]	umn, #	umn, #	umn, #
]20a ; 25a]	umn, #	umn, #	umn, #	d/c] 5a; 10a]	umn, #	umn, #	umn, #
> 25a	umn, #	umn, #	umn, #	d/c > 10a	umn, #	umn, #	umn, #
LTV-O]80 %-90 %]				FLUXURI	Raportul datorii/venituri la inițiere (DTI-O)		
Scadență la inițiere				Raportul împrumut/garanții la inițiere (LTV-O)	≤ 4	]4 ; 6]	> 6
≤ 20a	umn, #	umn, #	umn, #	LTV-O ≤ 80 %	umn, #	umn, #	umn, #
]20a ; 25a]	umn, #	umn, #	umn, #	LTV-O]80 % ; 90 %]	umn, #	umn, #	umn, #
> 25a	umn, #	umn, #	umn, #	LTV-O]90 % ; 110 %]	umn, #	umn, #	umn, #
LTV-O]90 %-110 %]				LTV-O >110 %	umn, #	umn, #	umn, #
Scadență la inițiere							
≤ 20a	umn, #	umn, #	umn, #				
]20a ; 25a]	umn, #	umn, #	umn, #				
> 25a	umn, #	umn, #	umn, #				

FLUXURI	Raportul serviciul împrumutului/ venituri la inițiere (LSTI-O)		
LTV-O >110 %			
Scadență la inițiere			
≤ 20a	umn, #	umn, #	umn, #
]20a ; 25a]	umn, #	umn, #	umn, #
> 25a	umn, #	umn, #	umn, #

(*) Dacă este cazul, împrumuturile fără amortizare pentru care există mecanisme de răscumpărare ar trebui identificate separat.

2. Modelul B: indicatori și defalcări aferente cu privire la creditele BIL pentru imobile cumpărate în vederea închirierii și pentru imobile ocupate de proprietari

FLUXURI = volume de producție nouă de credite BIL în perioada de raportare, astfel cum sunt considerate de către creditor. Autoritățile naționale macroprudențiale care pot distinge între creditele BIL cu adevărat noi și cele renegotiate au opțiunea de a identifica creditele renegotiate ca o defalcare separată.

STOCURI = Date pentru stocurile de credite BIL la data raportării (de exemplu, sfârșitul anului)

umn = valoarea în moneda națională

= număr de contracte

a = an(i)

Med = media raportului respectiv

d/c = din care

ÎMPRUMUTURI PENTRU IMOBILE CUMPĂRATE ÎN VEDEREA ÎNCHIRIERII

Sumarul împrumuturilor pentru imobile cumpărate în vederea închirierii	FLUXURI	Rata de acoperire a dobânzilor la inițiere (ICR-O)	FLUXURI
Credite acordate	umn, #	MEDIE PONDERATĂ	Med
d/c cumpărători pentru prima dată	umn, #	DISTRIBUȚIE	
d/c credite în monedă străină	umn, #	≤ 100 %	umn, #
d/c cu amortizare completă	umn, #	] 100 % ; 125 %]	umn, #

Sumarul împrumuturilor pentru imobile cumpărate în vederea închirierii
d/c cu amortizare parțială
d/c fără amortizare (*)
d/c ≤ 1a perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c] 1a; 5a] perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c] 5a; 10a] perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c > 10a perioadă inițială fixă a ratei dobânzii

FLUXURI
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/garanții la inițiere (LTV-O)
MEDIE PONDERATĂ
DISTRIBUȚIE
≤ 50 %
]50 % ; 60 %]
]60 % ; 70 %]
]70 % ; 80 %]
]80 % ; 90 %]
]90 % ; 100 %]
]100 % ; 110 %]
> 110 %
Nu este disponibilă

FLUXURI
Med (în %)
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Rata de acoperire a dobânzilor la inițiere (ICR-O)
] 125 % ; 150 %]
] 150 % ; 175 %]
] 175 % ; 200]
> 200 %

FLUXURI
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/chirii la inițiere (LTR-O)
MEDIE PONDERATĂ
DISTRIBUȚIE
≤ 5
] 5 ; 10]
] 10 ; 15]
] 15 ; 20]
> 20

FLUXURI
Med
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

ÎMPRUMUTURI PENTRU IMOBILE OCUPATE DE PROPRIETARI

Sumarul împrumuturilor pentru imobile ocupate de proprietari
Credite acordate
d/c cumpărători pentru prima dată
d/c credite în monedă străină
d/c cu amortizare completă
d/c cu amortizare parțială
d/c fără amortizare (*)
d/c ≤ 1a perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c] 1a; 5a] perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c] 5a; 10a] perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c > 10a perioadă inițială fixă a ratei dobânzii

FLUXURI
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/garanții curent (LTV-C)
MEDIE PONDERATĂ
d/c cumpărători pentru prima dată

FLUXURI
Med (în %)
Med (în %)

Raportul serviciul împrumutului/venituri la inițiere (LSTI-O)
MEDIE PONDERATĂ
d/c cumpărători pentru prima dată
d/c credite în monedă străină
d/c cu amortizare completă
d/c cu amortizare parțială
d/c fără amortizare (*)
d/c ≤ 1a perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c] 1a; 5a] perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c] 5a; 10a] perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
d/c > 10a perioadă inițială fixă a ratei dobânzii
DISTRIBUȚIE
≤ 10 %
] 10 % ; 20 %]
] 20 % ; 30 %]
] 30 % ; 40 %]

FLUXURI
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/garanții curent (LTV-C)
d/c credite în monedă străină
d/c cu amortizare completă
d/c cu amortizare parțială
d/c fără-amortizare (*)
DISTRIBUȚIE
≤ 50 %
]50 % ; 60 %]
]60 % ; 70 %]
]70 % ; 80 %]
]80 % ; 90 %]
]90 % ; 100 %]
]100 % ; 110 %]
> 110 %
Nu este disponibilă

FLUXURI
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
Med (în %)
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul serviciul împrumutului/venituri la inițiere (LSTI-O)
]40 % ; 50 %]
]50 % ; 60 %]
> 60 %
Nu este disponibilă

FLUXURI
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/venituri la inițiere (LTI-O)
MEDIE PONDERATĂ
DISTRIBUȚIE
≤ 3
]3 ; 3,5]
]3,5 ; 4]
]4 ; 4,5]
]4,5 ; 5]
]5 ; 5,5]
]5,5 ; 6]
> 6
Nu este disponibilă

FLUXURI
Med
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Raportul împrumut/garanții curent (LTV-C)
MEDIE PONDERATĂ
DISTRIBUȚIE
≤ 50 %
]50 % ; 60 %]
]60 % ; 70 %]
]70 % ; 80 %]
]80 % ; 90 %]
]90 % ; 100 %]
]100 % ; 110 %]
> 110 %
Nu este disponibilă

STOCURI
Med (în %)
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

Scadențe la inițiere în ani
MEDIE PONDERATĂ
DISTRIBUȚIE
≤ 5a
]5a ; 10a]
]10a ; 15a]
]15a ; 20a]
]20a ; 25a]
]25a ; 30a]
]30a ; 35a]
> 35a
Nu este disponibilă

FLUXURI
Med (în ani)
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #
umn, #

(*) Dacă este cazul, împrumuturile fără amortizare pentru care există mecanisme de răscumpărare ar trebui identificate separat.

MODELE ORIENTATIVE PENTRU INDICATORII PRIVIND SECTORUL IMOBILIAR COMERCIAL

1. Modelul A: indicatori privind piața fizică

	Indicator	Defalcare		
		Frecvență	Tip de imobil ⁽¹⁾	Amplasarea imobilului ⁽²⁾
Piața fizică	Indicele prețurilor BIC	Trimestrial	I	I
	Indicele chiriilor	Trimestrial	I	I
	Indicele randamentului chiriilor	Trimestrial	I	I
	Ratele neocupării	Trimestrial	R	R
	Construcții noi	Trimestrial	#	#

⁽¹⁾ Tipul de imobil este defalcat în birouri, comerț cu amănuntul, industrial, locativ și altele (toată piața națională).

⁽²⁾ Amplasarea imobilului este defalcată în amplasări primare naționale și amplasări secundare naționale.

I = Indice

R = Raport

= metri pătrați

2. Modelul B: indicatori privind expunerile sistemului financiar

	Indicator	Defalcare						Total
		Frecvență	Tip de imobil ⁽¹⁾	Amplasarea imobilului ⁽²⁾	Tip de investitor ^{(3), (8)}	Tip de creditor ⁽⁴⁾	Naționalitatea investitorului ⁽⁸⁾ / creditorului ⁽³⁾	
Fluxuri ⁽⁶⁾	Investiții în BIC ⁽⁸⁾	Trimestrial	mn	mn	mn		mn	mn
	— din care dețineri BIC directe	Trimestrial	mn	mn	mn		mn	mn
	— din care dețineri BIC indirecte	Trimestrial			mn		mn	mn
	Ajustări ale evaluării investițiilor BIC	Trimestrial	mn	mn	mn		mn	mn

	Indicator	Frecvență	Defalcare				Total	
			Tip de imobil ⁽¹⁾	Amplasarea imobilului ⁽²⁾	Tip de investitor ⁽³⁾ , ⁽⁸⁾	Tip de creditor ⁽⁴⁾		Naționalitatea investitorului ⁽⁸⁾ / creditorului ⁽⁵⁾
	Creditare pentru BIC (inclusiv imobile în dezvoltare)	Trimestrial	mn	mn		mn	mn	mn
	— din care către imobile în dezvoltare	Trimestrial	mn	mn		mn	mn	mn
	Credite BIC neperformante (inclusiv imobile în dezvoltare)	Trimestrial	mn	mn		mn	mn	mn
	— din care către imobile în dezvoltare	Trimestrial	mn	mn		mn	mn	mn
	Provizioane pentru pierderile din credite la creditarea BIC (inclusiv imobile în dezvoltare)	Trimestrial	mn	mn		mn	mn	mn
	— din care către imobile în dezvoltare	Trimestrial	mn	mn		mn	mn	mn

	Indicator	Frecvență	Defalcare				Total	
			Tip de imobil ⁽¹⁾	Amplasarea imobilului ⁽²⁾	Tip de investitor ⁽³⁾ , ⁽⁸⁾	Tip de creditor ⁽⁴⁾		Naționalitatea investitorului ⁽⁸⁾ / creditorului ⁽⁵⁾
	Investiții în BIC ⁽⁸⁾	Anual	mn	mn	mn		mn	mn
	— din care dețineri BIC directe	Anual	mn	mn	mn		mn	mn
	— din care dețineri BIC indirecte	Anual			mn		mn	mn
	Ajustări ale evaluării investițiilor BIC	Anual	mn	mn	mn		mn	mn

Indicator	Frecvență	Defalcare					Total
		Tip de imobil ⁽¹⁾	Amplasarea imobilului ⁽²⁾	Tip de investitor ⁽³⁾ , ⁽⁸⁾	Tip de creditor ⁽⁴⁾	Naționalitatea investitorului ⁽⁵⁾ / creditorului ⁽⁶⁾	
Creditare pentru BIC (inclusiv imobile în dezvoltare)	Anual	mn	mn		mn	mn	mn
— din care credite BIC neperformante	Anual	mn	mn		mn	mn	mn
Provizioane pentru pierderi din credite la creditarea BIC	Anual	mn	mn		mn	mn	mn
Credite pentru imobile în dezvoltare (ca parte din creditarea BIC)	Anual	mn	mn		mn	mn	mn
— din care credite neperformante	Anual	mn	mn		mn	mn	mn
Provizioane pentru pierderile din credite la creditarea pentru imobile în dezvoltare	Anual	mn	mn		mn	mn	mn

⁽¹⁾ Tipul de imobil este defalcat în birouri, comerț cu amănuntul, industrial, locativ și altele.

⁽²⁾ Amplasarea imobilului este defalcată în amplasări primare naționale, amplasări secundare naționale și amplasări în străinătate.

⁽³⁾ Tipul de investitor este defalcat în bănci, societăți de asigurare, fonduri de pensii, fonduri de investiții, societăți imobiliare și altele.

⁽⁴⁾ Tipul de creditor este defalcat în bănci, societăți de asigurare, fonduri de pensii, fonduri de investiții, societăți imobiliare și altele.

⁽⁵⁾ Naționalitatea este defalcată în intern, Spațiul Economic European și restul lumii.

⁽⁶⁾ Fluxurile sunt pe bază brută pentru investiții, creditare și credite neperformante (sunt acoperite numai creditele/investițiile noi, fără a lua în considerare rambursările sau reducerile sumelor existente).

Fluxurile sunt pe bază netă pentru ajustările evaluării investițiilor și provizioanele pentru pierderile din credite.

⁽⁷⁾ Date privind stocurile pentru stocurile de investiții BIC, ajustările evaluării investițiilor BIC, credite (neperformante) BIC și provizioane pentru pierderile din credite la creditarea BIC la data raportării.

⁽⁸⁾ Numai în cazul în care investițiile reprezintă o pondere semnificativă din finanțarea BIC.

mn = valoarea în moneda națională

3. Modelul C: indicatori privind normele de creditare ⁽¹⁾

	Indicator	Frecvență	Media ponderată a raporturilor
Fluxuri ⁽²⁾	Raportul împrumut/garanții la inițiere (LTV-O)	Trimestrial	R
	Rata de acoperire a dobânzilor la inițiere (ICR-O)	Trimestrial	R
	Rata de acoperire a serviciului datoriei la inițiere (DSCR-O)	Trimestrial	R

	Indicator	Frecvență	Media ponderată a raporturilor
Stocuri ⁽³⁾	Raportul împrumut/garanții curent (LTV-C)	Anual	R
	Rata de acoperire a dobânzilor curentă (ICR-C)	Anual	R
	Rata de acoperire a serviciului datoriei curentă (DSCR-C)	Anual	R

⁽¹⁾ Excluză imobilele în dezvoltare, care pot fi monitorizate utilizând raportul împrumut/costuri (LTC).

⁽²⁾ Date privind fluxurile pentru producția nouă de credite BIC în perioada de raportare.

⁽³⁾ Date privind stocurile pentru stocurile de credite BIC la data raportării.

R = Raport

ANEXA IV

ORIENTĂRI PRIVIND METODELE DE MĂSURARE ȘI CALCULARE A INDICATORILOR

Prezenta anexă furnizează orientări de ansamblu privind metodele de calculare a indicatorilor utilizați în modelele din anexa II și, dacă este cazul, din anexa III. Scopul acestora nu este de a furniza instrucțiuni tehnice detaliate pentru completarea modelelor, care să acopere toate cazurile posibile. În plus, orientările ar trebui interpretate ca acoperind definiții de referință și metode de referință, iar în anumite cazuri divergențele ar putea fi justificate în vederea adaptării la particularitățile piețelor sau segmentelor de piață.

1. Raportul împrumut/garanții la inițiere (LTV-O)

1. LTV-O se definește astfel:

$$LTV-O = \frac{L}{V}$$

2. Pentru calcul, „L”:

- (a) Include toate împrumuturile sau tranșele de împrumut garantate de debitor cu bunul imobil în momentul inițierii (indiferent de scopul creditului), în urma unei agregări a creditelor „în funcție de debitor” și „în funcție de garanție reală”.
- (b) Se măsoară pe baza sumelor acordate efectiv și, prin urmare, nu include sume neutilizate din liniile de credit. În cazul imobilelor încă în construcție, „L” este suma tuturor tranșelor de împrumut acordate până la data raportării, iar LTV-O se calculează la data acordării oricărei noi tranșe de împrumut⁽¹⁾. În mod alternativ, în cazul în care metoda de calcul menționată mai sus nu este disponibilă sau nu corespunde practicii curente a pieței, LTV-O se poate calcula și pe baza împrumuturilor totale acordate și a valorii preconizate la finalizarea BIL în curs de construcție.
- (c) Nu include credite care nu sunt garantate de imobil, cu excepția cazului în care furnizorul de credit raportor consideră creditele negarantate ca făcând parte din tranzacția de finanțare a creditului pentru locuință, care combină atât credite garantate, cât și credite negarantate. În acest caz, în „L” ar trebui incluse și creditele negarantate.
- (d) Nu se ajustează pentru prezența altor factori de diminuare a riscului de credit.
- (e) Nu include costurile și comisioanele aferente creditului BIL.
- (f) Nu include subvenții pentru credite.

3. Pentru calcul, „V”:

- (a) Se calculează pe baza valorii imobilului la inițiere, măsurată ca cea mai mică valoare dintre următoarele:
  1. valoarea tranzacției, de exemplu, înregistrată într-un act notarial; și
  2. valoarea evaluată de un evaluator extern sau intern independent.
 În cazul în care este disponibilă o singură valoare, ar trebui utilizată această valoare.

- (b) Nu ține cont de valoarea lucrărilor de renovare sau construcție planificate.

⁽¹⁾ În cazul imobilelor încă în construcție, LTV-O la un moment n se poate calcula astfel:

$$LTV-O_n = \frac{\sum_{i=1}^n L_i}{V_0 + \sum_{i=1}^n \Delta V_{i,i-1}}$$

unde $i = 1, \dots, n$ se referă la tranșele de împrumut acordate până în momentul n , V_0 este valoarea inițială a garanției reale imobiliare (de exemplu, teren) și $\Delta V_{i,i-1}$ reprezintă modificarea valorii imobilului care a apărut în perioadele de până la acordarea ultimei tranșe de împrumut.

- (c) În cazul imobilelor încă în construcție, „V” reprezintă valoarea totală a imobilului până la data raportării (ținând cont de creșterea valorii datorată progresului lucrărilor de construcție). „V” este evaluată la acordarea oricărei tranșe noi de împrumut, permițând calcularea unei LTV-O actualizate.
- (d) Se ajustează cu totalul soldului creditului BIL, acordat efectiv sau nu, care este garantat printr-o garanție reală anterioară asupra imobilului. În cazul unor ipoteci cu rang superior asupra imobilului, trebuie dedusă valoarea totală a datoriilor garantate cu aceste ipoteci cu rang superior. În cazul unor ipoteci cu rang egal, ar trebui efectuată o ajustare proporțională corespunzătoare.
- (e) Nu se ajustează pentru prezența altor factori de diminuare a riscului de credit.
- (f) Nu include costurile și comisioanele aferente creditului BIL.
- (g) Nu se calculează ca „valoare pe termen lung”. În timp ce utilizarea valorii pe termen lung ar putea fi justificată de caracterul prociclic al „V”, LTV-O urmărește capturarea normelor de creditare la inițiere. Prin urmare, dacă, în momentul în care un credit BIL este acordat și LTV-O este înregistrată, „V” nu a reprezentat valoarea activului la inițiere, astfel cum este înregistrată în înregistrările creditorului, aceasta nu ar captura în mod adecvat politica de creditare efectivă a creditorului în ceea ce privește LTV-O.
4. În cazul în care piețele creditelor pentru imobilele cumpărate în vederea închirierii și pentru cele ocupate de proprietari se monitorizează separat, se aplică definiția LTV-O, sub rezerva următoarelor excepții:
- (a) în ceea ce privește împrumuturile pentru imobile cumpărate în vederea închirierii:
- „L” include numai împrumuturile sau tranșele de împrumut garantate de debitor cu bunul imobil în momentul inițierii care sunt legate de împrumutul pentru imobilul cumpărat în vederea închirierii;
  - „V” include numai valoarea la inițiere a imobilului cumpărat în vederea închirierii.
- (b) în ceea ce privește împrumuturile pentru imobile ocupate de proprietari:
- „L” include numai împrumuturile sau tranșele de împrumut garantate de debitor cu bunul imobil în momentul inițierii care sunt legate de împrumutul pentru imobilul ocupat de proprietar;
  - „V” include numai valoarea la inițiere a imobilului ocupat de proprietar.
5. Autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să acorde atenție faptului că raportul LTV are o natură prociclică și, prin urmare, ar trebui să fie prudente cu privire la acesta în orice cadru de monitorizare a riscurilor. De asemenea, acestea ar putea avea în vedere și utilizarea unor indicatori suplimentari, precum raportul împrumut/valoare pe termen lung (*loan-to-long-term-value*), unde valoarea garanției se ajustează în conformitate cu evoluția pe termen lung a unui indice al prețurilor de piață.

2. Raportul împrumut/garanții curent (LTV-C)

1. LTV-C este definit astfel:

$$LTV-C = \frac{LC}{VC}$$

2. Pentru calcul, „LC”:

- (a) Se măsoară ca soldul creditului (creditelor) – definit ca „L” în secțiunea 1 punctul 2 – la data raportării, ținând cont de rambursări de capital, restructurări de credite, noi plăți de capital, dobânzi acumulate și, în cazul creditelor în monedă străină, modificări ale cursului de schimb.
- (b) Se ajustează pentru a ține cont de economiile acumulate într-un vehicul de investiții destinat rambursării principalului creditului. Economii acumulate pot fi deduse din „LC” numai după îndeplinirea următoarelor condiții:
1. economiile acumulate sunt constituite drept garanție reală necondiționată față de creditor, cu scopul explicit de a rambursa principalul creditului la datele contractuale stabilite; și
  2. este aplicată o marjă corespunzătoare de ajustare a valorii, determinată de autoritatea națională macroprudențială, pentru a reflecta riscurile de piață și/sau aferente terților asociate investițiilor subiacente.

3. Pentru calcul, „VC”:

- (a) Reflectă modificările valorii „V”, astfel cum este definită în secțiunea 1 punctul 3, de la cea mai recentă evaluare a imobilului. Valoarea curentă a imobilului ar trebui evaluată de un evaluator extern sau intern independent. Dacă o astfel de evaluare nu este disponibilă, valoarea curentă a imobilului poate fi estimată utilizând un indice granular al valorilor bunurilor imobile (de exemplu, pe baza datelor privind tranzacțiile). În cazul în care nu este disponibil un astfel de indice al valorilor bunurilor imobile, poate fi utilizat un indice granular al prețurilor bunurilor imobile, după aplicarea unei reduceri a valorii alese în mod adecvat pentru a ține cont de deprecierea imobilului. Orice indice al valorilor sau prețurilor bunurilor imobile ar trebui să fie suficient de diferențiat în funcție de localizarea geografică a imobilului și de tipul de imobil.
- (b) Se ajustează pentru modificări ale garanției reale anterioare asupra imobilului.
- (c) Se calculează anual.
4. Atunci când piețele de credite BIL pentru imobile cumpărate în vederea închirierii și imobile ocupate de proprietari sunt monitorizate separat, se aplică definiția LTV-C, sub rezerva următoarelor excepții:
- (a) în ceea ce privește împrumuturile pentru imobile cumpărate în vederea închirierii:
- „LC” include numai împrumuturile sau tranșele de împrumut garantate de debitor cu bunul imobil în momentul inițierii care sunt legate de împrumutul pentru imobilul cumpărat în vederea închirierii.
  - „VC” se referă la valoarea curentă a imobilului cumpărat în vederea închirierii.
- (b) în ceea ce privește împrumuturile pentru imobile ocupate de proprietari:
- „LC” include numai împrumuturile sau tranșele de împrumut garantate de debitor cu bunul imobil în momentul inițierii care sunt legate de împrumutul pentru imobilul ocupat de proprietar.
  - „VC” include numai valoarea curentă a imobilului ocupat de proprietar.

3. Raportul împrumut/venituri la inițiere (LTI-O)

1. LTI-O este definit astfel:

$$LTI-O = \frac{L}{I}$$

2. Pentru calcul, „L” are sensul prevăzut în secțiunea 1 punctul 2.
3. Pentru calcul, „I” este venitul disponibil anual total al debitorului, astfel cum este înregistrat de furnizorul de credit în momentul inițierii creditului BIL.
4. La determinarea „venitului disponibil” al unui debitor, destinatarii sunt încurajați să respecte definiția (1) în cea mai mare măsură posibilă și cel puțin definiția (2):

Definiția (1): „*venit disponibil*” = venituri din salarii + venituri din activități independente (de exemplu, profituri) + venituri din pensii publice + venituri din pensii private și ocupaționale + venituri din indemnizații de șomaj + venituri din transferuri sociale, altele decât indemnizațiile de șomaj + transferuri private periodice (precum pensii alimentare) + venituri brute din închirierea imobilelor + venituri din investiții financiare + venituri din afaceri sau asocieri private + venituri periodice din alte surse + subvenții pentru împrumuturi – impozite – prime pentru asistență medicală/asistență socială/asigurări medicale + reduceri de impozite.

În sensul prezentei definiții:

- (a) „veniturile brute din închirierea imobilelor” includ atât venituri din închirierea bunurilor deținute care nu sunt gravate de un credit BIL, cât și venituri din imobile cumpărate în vederea închirierii. Veniturile din chirii ar trebui determinate din informațiile disponibile băncilor sau, în caz contrar, sunt imputate. În cazul în care nu sunt disponibile informații precise, instituția raportoare ar trebui să furnizeze cea mai bună estimare a veniturilor din chirii și ar trebui să descrie metodologia utilizată pentru a o obține;

- (b) „impozitele” ar trebui să includă, în ordinea importanței, impozitele pe salarii, creditele fiscale, primele de pensii sau asigurări, dacă sunt aplicate la venitul brut, impozitele specifice, de exemplu, impozitele pe proprietate, și alte impozite care nu se aplică consumului;
- (c) „primele pentru asistență medicală/asistență socială/asigurări medicale” ar trebui să includă cheltuielile fixe și obligatorii care, în anumite țări, sunt efectuate după plata impozitelor;
- (d) „reducerile de impozite” ar trebui să includă restituirile din partea autorității fiscale care sunt legate de deducerea dobânzii la împrumutul BIL;
- (e) „subvențiile pentru împrumuturi” ar trebui să includă toate intervențiile din sectorul public destinate să reducă povara serviciului datoriei pentru debitor (de exemplu, dobânzi subvenționate, subvenții pentru rambursare).

Definiția (2): „venit disponibil” = venituri din salarii + venituri din activități independente (de exemplu, profituri) – impozite.

5. Atunci când piețele de credite BIL pentru imobile cumpărate în vederea închirierii și pentru imobile ocupate de proprietari sunt monitorizate separat, se aplică definiția LTI-O, sub rezerva următoarelor excepții:

- (a) în ceea ce privește împrumuturile pentru imobile cumpărate în vederea închirierii:
  - „L” include numai împrumuturile sau tranșele de împrumut garantate de debitor cu bunul imobil în momentul inițierii care sunt legate de împrumutul pentru imobilul cumpărat în vederea închirierii;
- (b) în ceea ce privește împrumuturile pentru imobile ocupate de proprietari:
  - „L” include numai împrumuturile sau tranșele de împrumut garantate de debitor cu bunul imobil în momentul inițierii care sunt legate de imobilul ocupat de proprietari.
  - Atunci când un debitor are atât împrumuturi pentru imobile ocupate de proprietari, cât și împrumuturi pentru imobile cumpărate în vederea închirierii, pentru a acoperi plata împrumuturilor pentru imobile ocupate de proprietari pot fi utilizate numai veniturile din închirierea imobilelor cumpărate în vederea închirierii din care s-au scăzut costurile cu serviciul datoriei aferente împrumuturilor pentru imobile cumpărate în vederea închirierii. În acest caz, definiția optimă a „venitului disponibil” este următoarea:

„venit disponibil” = venituri din salarii + venituri din activități independente, de exemplu, profituri + venituri din pensii publice + venituri din pensii private și ocupaționale + venituri din indemnizații de șomaj + venituri din transferuri sociale, altele decât indemnizațiile de șomaj + transferuri private periodice (precum pensii alimentare) + (venituri brute din închirierea imobilelor – costurile aferente serviciului datoriei pentru imobilele destinate închirierii) + venituri din investiții financiare + venituri din afaceri sau asocieri private + venituri periodice din alte surse + subvenții pentru împrumuturi – impozite – prime pentru asistență medicală/asistență socială/asigurări medicale + reduceri de impozite.

4. Raportul datorii/venituri la inițiere (DTI-O)

1. DTI-O este definit astfel:

$$DTIO = \frac{D}{I}$$

2. Pentru calcul, „D” include datoriile totale ale debitorului, garantate sau nu de bunuri imobile, inclusiv toate împrumuturile financiare curente, respectiv cele acordate de furnizorul creditului BIL și de alți creditori, în momentul inițierii creditului BIL.

3. Pentru calcul, „I” are sensul prevăzut în secțiunea 3 punctul 4.

5. Raportul serviciul împrumutului/venituri la inițiere (LSTI-O)

1. LSTI-O este definit astfel:

$$LSTIO = \frac{LS}{I}$$

2. Pentru calcul, „LS” reprezintă costurile anuale cu serviciul datoriei aferente creditului BIL, definit ca „L” în secțiunea 1 punctul 2, în momentul inițierii creditului.
3. Pentru calcul, „I” are sensul prevăzut în secțiunea 3 punctul 4.
4. Atunci când piețele de credite BIL pentru imobile cumpărate în vederea închirierii și pentru imobile ocupate de proprietari sunt monitorizate separat, se aplică definiția LSTI-O, sub rezerva următoarelor excepții:
  - (a) în ceea ce privește împrumuturile pentru imobile cumpărate în vederea închirierii:
    - „LS” reprezintă costurile anuale cu serviciul datoriei aferente creditului pentru imobilul cumpărat în vederea închirierii, în momentul inițierii creditului.
  - (b) în ceea ce privește împrumuturile pentru imobile ocupate de proprietari:
    - „LS” reprezintă costurile anuale cu serviciul datoriei aferente creditului pentru imobilul ocupat de proprietar, în momentul inițierii creditului.
    - Definiția optimă relevantă a „venitului disponibil” este:

„venit disponibil” = venituri din salarii + venituri din activități independente, de exemplu, profituri + venituri din pensii publice + venituri din pensii private și ocupaționale + venituri din indemnizații de șomaj + venituri din transferuri sociale, altele decât indemnizațiile de șomaj + transferuri private periodice (precum pensii alimentare) + (venituri brute din închirierea imobilelor – costurile aferente serviciului datoriei pentru imobilele destinate închirierii + venituri din investiții financiare) + venituri din afaceri sau asocieri private + venituri periodice din alte surse + subvenții pentru împrumuturi – impozite – prime pentru asistență medicală/asistență socială/asigurări medicale + reduceri de impozite.

6. Raportul serviciul datoriei/venituri la inițiere (DSTI-O)

1. DSTI-O este definit astfel:

$$DSTIO = \frac{DS}{I}$$

2. Pentru calcul, „DS” reprezintă costurile anuale cu serviciul datoriei aferente datoriilor totale ale debitorului, definite ca „D” în secțiunea 4 punctul 2, în momentul inițierii creditului.
3. Pentru calcul, „I” are sensul prevăzut în secțiunea 3 punctul 4.
4. DSTI-O ar trebui considerat un indicator opțional, deoarece nu în toate jurisdicțiile creditorii au acces la informațiile necesare pentru calcularea număratorului acestuia. Totuși, în jurisdicțiile în care creditorii au acces la aceste informații (de exemplu, prin centrale ale creditelor sau evidențe fiscale), autoritățile macroprudențiale sunt încurajate să includă și acest indicator în cadrul acestora de monitorizare a riscurilor.

7. Rata de acoperire a dobânzilor (ICR)

1. ICR este definită astfel:

$$ICR = \frac{\text{Venituri anuale brute din chirii}}{\text{Cheltuieli anuale cu dobânzile}}$$

2. Pentru calcul:

- (a) „veniturile anuale brute din chirii” sunt veniturile anuale brute obținute din locuința cumpărată în vederea închirierii, înainte de deducerea oricăror cheltuieli de exploatare pentru menținerea valorii imobilului și a impozitelor;
- (b) „cheltuielile anuale cu dobânzile” sunt cheltuielile anuale cu dobânzile asociate locuinței cumpărate în vederea închirierii.

3. Raportul se poate referi la valoarea sa la inițierea creditului (ICR-O) sau la valoarea sa curentă (ICR-C).

8. Raportul împrumut/chirii la inițiere (LTR-O)

1. LTR-O este definit astfel:

$$LTR-O = \frac{\text{Împrumut pentru un imobil cumpărat în vederea închirierii}}{\text{Venituri anuale nete din chirii sau Venituri anuale brute din chirii}}$$

2. Pentru calcul:

- (a) „împrumut pentru un imobil cumpărat în vederea închirierii” are același sens ca „L” în secțiunea 1 punctul 2, dar se limitează la creditele BIL care finanțează imobilele cumpărate în vederea închirierii;
- (b) „veniturile anuale nete din chirii” reprezintă veniturile anuale din chirii obținute din imobilul cumpărat în vederea închirierii, cu scăderea cheltuielilor de exploatare necesare pentru menținerea valorii imobilului, dar înainte de deducerea impozitelor;
- (c) „veniturile anuale brute din chirii” reprezintă veniturile anuale din chirii obținute din închirierea imobilului cumpărat în vederea închirierii, înainte de deducerea oricăror cheltuieli de exploatare pentru menținerea valorii imobilului și a impozitelor.

Pentru calcularea LTR-O ar trebui utilizate veniturile anuale nete din chirii. În cazul în care aceste informații nu sunt disponibile, veniturile anuale brute din chirii pot fi utilizate ca alternativă.

ANEXA V

**ORIENTĂRI REFERITOARE LA DEFINIȚIILE ȘI INDICATORII PRIVIND BUNURILE IMOBILE
COMERCIALE**

Prezenta anexă oferă orientări privind aspecte specifice legate de definiția BIC, indicatorii BIC și, în special, anexa III. Scopul acesteia nu este de a furniza instrucțiuni tehnice detaliate pentru completarea modelelor din anexa III, care să acopere toate cazurile posibile. În plus, orientările ar trebui interpretate ca acoperind definiții de referință și metode de referință, iar în anumite cazuri divergențele ar putea fi justificate în vederea adaptării la particularitățile piețelor sau segmentelor de piață.

1. Definiții ale bunurilor imobile comerciale

În prezent, nu există o definiție a BIC la nivelul Uniunii care să fie suficient de precisă în scopuri macroprudențiale.

- (a) Regulamentul (UE) nr. 575/2013 definește BIL la articolul 4 alineatul (1) punctul 75, dar nu oferă o definiție precisă a BIC, altfel decât descriindu-le drept „birouri sau alte sedii comerciale” la articolul 126. De asemenea, acest regulament impune ca valoarea imobilului să nu depindă de calitatea creditului debitorului sau de randamentul proiectului-suport în ceea ce privește BIC.
- (b) ABE a oferit un criteriu suplimentar util: scopul dominant al imobilului „ar trebui să fie legat de o activitate economică”⁽¹⁾. Deși util, acest criteriu totuși nu este suficient de precis în scopuri macroprudențiale.
- (c) Regulamentul (UE) 2016/867 al Băncii Centrale Europene (BCE/2016/13)⁽²⁾ este altă sursă posibilă a definiției BIC. Totuși, în această etapă, regulamentul definește BIC ca orice imobile care nu sunt BIL [astfel cum sunt definite la regulamentul menționat la litera (a) de mai sus]. Această definiție este prea amplă în scopuri de stabilitate financiară, deoarece interesul principal în acest caz este măsura în care fluxurile de numerar anticipate din BIC, precum chiriile, vor fi suficiente pentru a rambursa împrumuturile cu care a fost finanțat imobilul.
- (d) Inițiativa G20 privind lacunele datelor⁽³⁾ este un set de 20 de recomandări privind ameliorarea statisticilor economice și financiare care a fost lansată pentru a îmbunătăți disponibilitatea și comparabilitatea datelor economice și financiare în urma crizei financiare din 2007-2008. Recomandarea 19 evidențiază cerința de îmbunătățire a disponibilității statisticilor atât pentru imobilele locative, cât și pentru cele comerciale. Continuarea acestei inițiative, inclusiv convenirea unei definiții a BIC, este încă în curs și poate oferi contribuții privind datele cerute în scopurile CERS.
- (e) De asemenea, documentul consultativ al Comitetului de la Basel pentru supraveghere bancară referitor la revizuirile abordării standardizate pentru riscul de credit⁽⁴⁾ definește BIC drept opusul BIL. O expunere BIL este definită ca o expunere garantată cu un bun imobil care are natura unei locuințe și care respectă toate legile și reglementările aplicabile care permit imobilului să fie ocupat în scop de locuire, respectiv să fie un bun imobil locativ. O expunere BIC este definită în continuare drept o expunere garantată de un bun imobil care nu este un bun imobil locativ.

Având în vedere limitările definițiilor stabilite mai sus, prezenta recomandare oferă o definiție de lucru a BIC în mod specific în scopuri macroprudențiale. Aceasta definește BIC ca un bun imobil generator de venituri, excluzând locuințele sociale, imobilele deținute de utilizatorii finali și locuințele cumpărate în vederea închirierii.

Este de discutat dacă imobilele în dezvoltare ar trebui considerate BIC. În această privință, practicile naționale variază. Totuși, experiența mai multor state membre în cursul crizei financiare recente a demonstrat cât este de important în scopuri de stabilitate financiară să se monitorizeze investițiile în această activitate economică și finanțarea acesteia. Mai mult, se așteaptă ca noile imobile în dezvoltare să mărească stocul viitor de BIC după finalizare. Prin urmare, în scopul prezentei recomandări, imobilele în dezvoltare sunt considerate o subcategorie de BIC.

⁽¹⁾ A se vedea întrebarea ABE ID 2014_1214 din 21 noiembrie 2014.

⁽²⁾ Regulamentul (UE) 2016/867 al Băncii Centrale Europene din 18 mai 2016 privind colectarea datelor cu caracter granular cu privire la credite și la riscul de credit (BCE/2016/13) (JO L 144, 1.6.2016, p. 44).

⁽³⁾ Consiliul pentru Stabilitate Financiară și Fondul Monetar Internațional, *The financial crisis and information gaps – report to the G-20 finance ministers and central bank governors* („Crisa financiară și lacunele de informații – raport către miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale din grupul G-20”), 29 octombrie 2009.

⁽⁴⁾ Comitetul de la Basel pentru supraveghere bancară, *Revisions to the Standardised Approach to credit risk – second consultative document* („Revizuirile ale abordării standardizate pentru riscul de credit – al doilea document consultativ”), decembrie 2015.

Locuințele sociale reprezintă un segment complex al pieței imobiliare, putând lua forme diverse în diferite țări și chiar în aceeași țară. Acestea ar trebui excluse din definiția BIC atunci când valoarea de tranzacție a imobilelor sau chiria aplicată chiriașilor din aceste imobile este influențată direct de un organism public, ceea ce determină chiriile mai mici decât cele observate pe piață. Autoritățile naționale ar trebui să stabilească pe baza acestui criteriu delimitarea între locuințele sociale și sectorul chiriilor private din țara acestora.

Locuințele cumpărate în vederea închirierii se referă la orice bunuri imobile locative deținute direct de gospodăriile private⁽¹⁾ cu scopul primar de a le da în chirie. În prezent, această activitate este semnificativă numai în câteva state membre. De asemenea, locuințele cumpărate în vederea închirierii reprezintă un domeniu intermediar între BIL și BIC. Totuși, deoarece această activitate este desfășurată în general de proprietari neprofesioniști, pe bază de timp parțial de lucru și cu un portofoliu imobiliar mic, aceasta poate fi interpretată în scopuri de stabilitate financiară ca ținând mai mult de sectorul BIL decât de sectorul BIC. Cu toate acestea, din cauza caracteristicilor sale distincte de risc, se recomandă ca autoritățile naționale macroprudențiale să monitorizeze evoluțiile din această subpieță, utilizând o serie de indicatori suplimentari și specifici, în cazul în care această activitate reprezintă o sursă semnificativă de riscuri sau o cotă semnificativă a totalului stocurilor sau fluxurilor de creditare BIL.

2. Surse de date privind bunurile imobile comerciale

2.1. Indicatori privind piața BIC fizică

Indicatorii BIC privind piața fizică pot fi obținuți din:

- (a) surse publice, de exemplu, agenții statistice sau registre cadastrale naționale; sau
- (b) furnizori de date din sectorul privat care acoperă un segment semnificativ al pieței BIC.

Raportul CERS privind bunurile imobile comerciale și stabilitatea financiară în UE oferă o prezentare generală a indicilor prețurilor disponibili și a posibilelor surse de date⁽²⁾.

2.2. Indicatori privind expunerea față de BIC a sistemului financiar

Expunerile participanților pe piață, cel puțin cele ale sectorului financiar, pot fi colectate din activitatea de raportare în scopuri de supraveghere. Anumite date sunt deja colectate de BCE și AEAPo la nivel național. Totuși acestea nu sunt foarte detaliate. Modelele noi de raportare în scopuri de supraveghere pentru bănci, respectiv raportare financiară (FIN-REP) și raportare comună (COREP), pentru asigurători în temeiul Directivei 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului⁽³⁾ și pentru fonduri de investiții în temeiul Directivei 2011/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului⁽⁴⁾ pot oferi informații cu grad de granularitate mai mare privind expunerile față de BIC ale instituțiilor financiare.

Clasificările furnizate în Nomenclatorul statistic al activităților economice în Comunitatea Europeană (NACE Rev. 2.0) pot fi utile pentru a identifica expunerile instituțiilor financiare față de BIC, întrucât acestea sunt larg agreate de instituțiile Uniunii și sunt utilizate în modelele de raportare de reglementare pentru bănci și întreprinderile de asigurare. În acest sens, par să fie relevante două secțiuni:

- (a) secțiunea F: construcții, exclusiv construcții civile; și
- (b) secțiunea L: activități imobiliare, exclusiv agenții imobiliare.

⁽¹⁾ Potrivit punctului 2.118 din capitolul 2 din anexa A la Regulamentul (UE) nr. 549/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind Sistemul european de conturi naționale și regionale din Uniunea Europeană (JO L 174, 26.6.2013, p. 1), „sectorul gospodăriile populației [...] cuprinde persoane sau grupuri de persoane atât în calitate de consumatori, cât și de întreprinzători, producători de bunuri de piață sau de servicii financiare și nefinanciare de piață (producători de piață), cu condiția ca producția de bunuri și servicii să nu fie realizată de unități distincte tratate drept cvasisocietăți. Acest sector include, de asemenea, persoanele fizice sau grupurile de persoane fizice în calitate de producători de bunuri și servicii nefinanciare exclusiv pentru consum final propriu.”

⁽²⁾ CERS, *Report on Commercial Real Estate and Financial Stability in the EU* („Raport privind bunurile imobile comerciale și stabilitatea financiară în UE”), decembrie 2015, în special anexa II, secțiunea 2.2.

⁽³⁾ Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II) (JO L 335, 17.12.2009, p. 1).

⁽⁴⁾ Directiva 2011/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2011 privind administratorii fondurilor de investiții alternative și de modificare a Directivelor 2003/41/CE și 2009/65/CE și a Regulamentelor (CE) nr. 1060/2009 și (UE) 1095/2010 (JO L 174, 1.7.2011, p. 1).

Principalul dezavantaj al utilizării clasificărilor NACE este că acestea vizează sectoare economice, nu credite. De exemplu, un credit acordat unei societăți imobiliare pentru a achiziționa un parc auto va fi raportat în secțiunea L, chiar dacă nu este un credit BIC.

2.3. Utilizarea datelor din sectorul privat

Atunci când autoritățile naționale macroprudențiale utilizează date de la un furnizor de date din sectorul privat pentru elaborarea indicatorilor BIC, se așteaptă ca acestea să identifice diferențele în ceea ce privește domeniul de acoperire și definițiile, în comparație cu cele solicitate prin prezenta recomandare. De asemenea, acestea ar trebui să poată oferi detalii privind metodologia aferentă utilizată de furnizor și acoperirea eșantionului. Datele unui furnizor din sectorul privat ar trebui să fie reprezentative pentru ansamblul pieței și pentru defalcările relevante stabilite în Recomandarea D:

- (a) tip de imobil;
- (b) amplasarea imobilului;
- (c) tipul și naționalitatea investitorului;
- (d) tipul și naționalitatea creditorului.

3. Defalcări relevante ale indicatorilor

În ceea ce privește defalcările relevante stabilite în Recomandarea D, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să poată furniza o evaluare a relevanței acestor defalcări pentru piața BIC a acestora atunci când le utilizează în scopuri de monitorizare, ținând cont și de principiul proporționalității.

„Tip de imobil” se referă la utilizarea primară a unui bun imobil comercial. Pentru indicatorii BIC, această defalcare ar trebui să includă următoarele categorii:

- (a) locativ, de exemplu, clădiri cu mai multe gospodării;
- (b) comerț cu amănuntul, de exemplu, hoteluri, restaurante, centre comerciale;
- (c) birouri, de exemplu, un imobil utilizat în primul rând pentru birouri profesionale sau comerciale;
- (d) industrial, de exemplu, imobile utilizate în scopuri de producție, distribuție și logistică;
- (e) alte tipuri de imobile comerciale.

În cazul în care un imobil are o utilizare mixtă, ar trebui luat în considerare ca reprezentând imobile diferite (de exemplu, în funcție de suprafețele destinate fiecărei utilizări) atunci când este fezabilă această defalcare; în caz contrar, imobilul poate fi clasificat în funcție de utilizarea dominantă a acestuia.

„Amplasarea imobilului” se referă la defalcarea geografică (de exemplu, pe regiuni) sau la subpiețe imobiliare, care includ și amplasări primare și secundare. O amplasare primară este considerată în general cea mai bună amplasare într-o anumită piață, ceea ce se reflectă și în randamentul chiriilor (de obicei, cel mai mic de pe piață). Pentru clădirile de birouri, aceasta ar putea fi o amplasare centrală într-un oraș important. Pentru clădirile de comerț cu amănuntul, aceasta se poate referi la centrul unui oraș, cu mulți pietoni, sau la un centru comercial cu o amplasare centrală. Pentru clădirile de logistică, aceasta se poate referi la o amplasare unde există infrastructura și serviciile necesare și care are un acces excelent la rețelele de transport.

„Tip de investitor” se referă la categorii generale de investitori, precum:

- (a) bănci;
- (b) societăți de asigurare;
- (c) fonduri de pensii;
- (d) fonduri de investiții;
- (e) societăți imobiliare;
- (f) altele.

Este probabil că vor fi disponibile numai date privind debitorul sau investitorul înregistrat. Totuși, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să fie conștiente de faptul că debitorul sau investitorul înregistrat poate fi diferit de debitorul sau investitorul efectiv, în sarcina căruia cade riscul final. Astfel, autoritățile sunt încurajate să monitorizeze și informațiile privind debitorul sau investitorul efectiv, atunci când este posibil, de exemplu, prin informații colectate de la participanții pe piață, pentru o mai bună înțelegere a comportamentului participanților pe piață și a riscurilor.

„Tip de creditor” se referă la categorii generale de creditori, precum:

- (a) bănci, inclusiv „bănci rele”;
- (b) societăți de asigurare;
- (c) fonduri de pensii.

Este posibil să fie necesar ca autoritățile naționale macroprudențiale să adapteze lista de tipuri de investitori și creditori pentru a reflecta caracteristicile sectorului BIC local.

„Naționalitate” se referă la țara de înregistrare a participantului pe piață. Naționalitatea investitorilor și a creditorilor ar trebui defalcată în cel puțin următoarele trei categorii geografice:

- (a) intern;
- (b) restul Spațiului Economic European;
- (c) restul lumii.

Autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să fie conștiente de faptul că naționalitatea investitorului sau a creditorului înregistrat poate fi diferită de naționalitatea investitorului sau a creditorului efectiv, în sarcina căruia cade riscul final. Astfel, autoritățile sunt încurajate să monitorizeze și informațiile privind naționalitatea creditorului sau a investitorului efectiv, de exemplu, prin informații colectate de la participanții pe piață.

4. Metode pentru calcularea indicatorilor pieței fizice

Prețul BIC se referă la o unitate de cont (*numéraire*) de calitate constantă, respectiv valoarea de piață a imobilului, din care se elimină modificări ale calității, precum deprecierea (și uzura morală) sau aprecierea (de exemplu, renovarea) prin intermediul ajustării calității.

Orientările provenite din activitățile inițiate de Eurostat recomandă colectarea datelor privind prețurile din tranzacțiile efective. În cazurile în care acestea nu sunt disponibile și/sau pe deplin reprezentative, pot fi approximate prin date provenind din evaluări sau estimări, în măsura în care aceste date reflectă prețul curent al pieței, nu o abordare de măsurare durabilă a prețurilor.

5. Evaluarea expunerilor sistemului financiar față de bunurile imobile comerciale

Expunerea sistemului financiar față de BIC constă atât din creditare, adesea din partea băncilor și, uneori, din partea societăților de asigurare, cât și din investiții, adesea efectuate de societăți de asigurare, fonduri de pensii și fonduri de investiții. Investițiile se pot referi atât la dețineri BIC directe, de exemplu, deținerea titlului de proprietate pentru un imobil BIC, cât și la dețineri BIC indirecte, de exemplu, prin valori mobiliare și fonduri de investiții. În cazul în care un creditor sau investitor utilizează un vehicul investițional specializat ca tehnică dedicată de finanțare BIC, aceste credite sau investiții sunt considerate credite sau dețineri BIC directe (abordare de tip „look-through”).

La evaluarea acestor expuneri pentru sistem, în ansamblu, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să fie conștiente de riscul dublei contabilizări. Investitorii pot investi în BIC atât direct, cât și indirect. De exemplu, fondurile de pensii și societățile de asigurare investesc adesea indirect în BIC.

De asemenea, poate fi mai dificilă capturarea expunerilor participanților străini pe piață, care pot constitui o parte semnificativă a pieței⁽¹⁾. Deoarece acești participanți pe piață sunt importanți pentru funcționarea pieței BIC, se recomandă monitorizarea activității lor.

Deoarece pierderile din activitățile BIC se concentrează adesea în creditarea BIC din partea băncilor, autoritățile naționale macroprudențiale sunt încurajate să acorde o atenție specială acestei activități în cursul monitorizării.

⁽¹⁾ CERS, *Report on Commercial Real Estate and Financial Stability in the EU* („Raport privind bunurile imobile comerciale și stabilitatea financiară în UE”), decembrie 2015, în special secțiunea 2.3 și caseta 1.

6. Metode pentru calcularea LTV

Anexa IV stabilește metodele pentru calcularea LTV-O și LTV-C. Totuși, există anumite particularități care trebuie luate în considerare atunci când se calculează aceste raporturi pentru BIC.

În cazul unui credit sindicalizat, LTV-O ar trebui calculat drept valoarea inițială a tuturor creditelor acordate debitorului, raportată la valoarea imobilului la inițiere. În cazul în care este vorba de mai multe imobile, LTV-O ar trebui calculat drept raportul dintre valoarea inițială a creditului (creditelor) și valoarea totală a imobilelor în cauză.

Întrucât în sectorul BIC numărul imobilelor este mult mai mic, iar imobilele sunt mai eterogene decât în sectorul BIL, este mai adecvată calcularea LTV-C pe baza unei estimări a valorii imobilelor individuale, nu prin utilizarea unui indice al prețurilor sau valorilor.

În fine, autoritățile naționale macroprudențiale trebuie să monitorizeze distribuția LTV, cu un accent special pe creditele cele mai riscante, respectiv cele cu cel mai ridicat LTV, întrucât pierderile apar adesea din aceste riscuri privind evenimente extreme.

7. Metode pentru calcularea ratei de acoperire a dobânzilor (ICR) și a ratei de acoperire a serviciului datoriei (DSCR)

Rata de acoperire a dobânzilor (ICR) și rata de acoperire a serviciului datoriei (DSCR) se referă la veniturile din chirii generate de un imobil sau un grup de imobile BIC, cu scăderea impozitelor și a cheltuielilor de exploatare care trebuie suportate de debitor pentru a menține valoarea imobilului.

ICR este definită astfel:

$$ICR = \frac{\text{Venituri anuale nete din chirii}}{\text{Cheltuieli anuale cu dobânzile}}$$

Pentru calcularea ICR:

- (a) „veniturile anuale nete din chirii” includ veniturile anuale din închirierea BIC, cu scăderea cheltuielilor de exploatare necesare pentru menținerea valorii imobilului;
- (b) „cheltuielile anuale cu dobânzile” sunt cheltuielile anuale cu dobânzile asociate creditului garantat de imobilul sau grupul de imobile BIC.

Scopul ICR este de a evalua măsura în care veniturile generate de un imobil sunt suficiente pentru a plăti cheltuielile cu dobânzile suportate de un debitor pentru a achiziționa respectivul imobil. Prin urmare, ICR ar trebui analizată la nivel de imobil.

DSCR este definită astfel:

$$DSCR = \frac{\text{Venituri anuale nete din chirii}}{\text{Serviciul anual al datoriei}}$$

Pentru calcularea DSCR:

- (a) „veniturile anuale nete din chirii” sunt veniturile anuale din închirierea BIC, cu scăderea impozitelor și a cheltuielilor de exploatare necesare pentru menținerea valorii imobilului;
- (b) „serviciul anual al datoriei” este serviciul anual al datoriei asociat creditului garantat de imobilul sau de grupul de imobile BIC.

Scopul DSCR este de a estima îndatorarea totală generată de un imobil pentru un debitor. Astfel, numitorul include nu numai cheltuieli cu dobânzile, ci și amortizarea creditului, respectiv rambursarea principalului. Problema principală a unui astfel de indicator este dacă ar trebui calculat la nivelul imobilului sau la nivelul debitorului. Finanțarea BIC este oferită de obicei fără recurs, respectiv creditorul poate fi rambursat numai din venitul imobilului, nu și din alte venituri sau active ale debitorului. Prin urmare, este mai realist și adecvat să se calculeze DSCR la nivel de imobil. În plus, concentrarea pe venitul total al unui debitor ar crea probleme semnificative în ceea ce privește consolidarea, ceea ce ar îngreuna definirea unui indicator comparabil la nivelul statelor membre.

8. Indicators suplimentari relevanți pentru imobilele în dezvoltare

Pentru imobilele BIC în dezvoltare, în locul LTV la inițiere, autoritățile naționale macroprudențiale pot monitoriza în schimb raportul împrumut/costuri (LTC). LTC reprezintă valoarea inițială a tuturor creditelor acordate raportată la costurile aferente construcției imobilului BIC până la finalizare.

În plus, autoritățile naționale macroprudențiale ar trebui să-și concentreze monitorizarea pe proiectele de construcții cele mai riscante, de exemplu, cele cu rate de preînchiriere sau de prevânzare foarte scăzute. Pentru orice clădire încă în construcție, rata de preînchiriere (*pre-let ratio*) este egală cu suprafața care a fost deja închiriată de dezvoltatorul imobilului în momentul acordării creditului raportată la suprafața totală care va fi disponibilă după finalizarea imobilului; în mod similar, rata de prevânzare (*pre-sale ratio*) este egală cu suprafața deja vândută de dezvoltator în momentul acordării creditului raportată la suprafața totală care va fi disponibilă după finalizarea imobilului.

9. Publicarea anuală de către AES a expunerilor față de bunuri imobile comerciale

Pe baza informațiilor disponibile din modelele de raportare de reglementare, se recomandă ca AES să publice cel puțin anual informații agregate privind expunerile față de diferitele piețe naționale BIC din Uniune pentru entitățile care fac obiectul supravegherii acestora, precum și pe bază individuală. Se anticipează că această publicare va ameliora informațiile autorităților naționale macroprudențiale în ceea ce privește activitatea entităților din alte state membre pe piața BIC națională a acestora. În cazul în care există preocupări cu privire la sfera de acoperire sau calitatea datelor publicate, această publicare ar trebui însoțită de observațiile corespunzătoare.

Ca regulă generală, AES ar trebui să facă posibil ca orice autoritate macroprudențială națională din Uniune să evalueze expunerile tuturor instituțiilor financiare din Uniune față de piața națională a acesteia. Aceasta presupune că datele colectate pentru toate instituțiile financiare din Uniune ar trebui să fie agregate la nivel național.

La publicarea acestor informații agregate, AES ar trebui să utilizeze informațiile din modelele de raportare de reglementare care oferă o defalcare geografică a expunerilor față de riscul de credit și/sau a investițiilor (directe și indirecte). Atunci când modelele de raportare oferă o defalcare pe coduri NACE⁽¹⁾, BIC ar putea fi considerate ca reprezentând ambele secțiuni „F” și „L”, deși, strict vorbind, anumite subcategorii ar trebui excluse în baza definiției BIC adoptate în prezenta recomandare.

(¹) Regulamentul (CE) nr. 1893/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 decembrie 2006 de stabilire a Nomenclatorului statistic al activităților economice NACE a doua revizuire și de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 3037/90 al Consiliului, precum și a anumitor regulamente CE privind domeniul statistice specifice (JO L 393, 30.12.2006, p. 1).

AVERTISMENTUL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC
din 22 septembrie 2016
privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Austria
(CERS/2016/05)
(2017/C 31/02)

CONSILIUL GENERAL AL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind supravegherea macroprudențială la nivelul Uniunii Europene a sistemului financiar și de înființare a unui Comitet european pentru risc sistemic ⁽¹⁾, în special articolele 3 și 16,

întrucât:

- (1) Experiența anterioară din numeroase țări arată că manifestarea vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ poate determina riscuri semnificative la adresa stabilității financiare interne și consecințe negative grave pentru economia reală, precum și posibile efecte de propagare negative în alte țări.
- (2) Comitetul european pentru risc sistemic (CERS) a finalizat recent o evaluare sistematică și prospectivă la nivelul Uniunii a vulnerabilităților legate de sectorul imobiliar locativ. În acest context, CERS a identificat în opt țări anumite vulnerabilități pe termen mediu drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală.
- (3) Evaluarea CERS în materie de vulnerabilitate evidențiază următoarele pentru Austria:
  - (a) Prețurile bunurilor imobile locative din Austria au crescut rapid, în special din 2011. Până recent, dinamica prețurilor locuințelor a fost mult mai puternică în Viena decât în restul Austriei. Totuși, în ultima vreme, creșterea anuală a prețurilor locuințelor din afara Vienei a fost semnificativă, depășind-o pe cea din Viena. Aceste evoluții au condus la un nivel al prețurilor bunurilor imobile care pare să fie peste nivelul fundamentelor economice naționale în comparație cu evoluția pe termen lung a acestora, în special în Viena ⁽²⁾. Cu toate acestea, în restul țării, prețurile locuințelor se aliniază în general fundamentelor economice, potrivit estimărilor Oesterreichische Nationalbank (OeNB).
  - (b) Recent, dinamica puternică a prețurilor locuințelor a coincis cu o creștere robustă a creditelor ipotecare. Rezultatele unei anchete OeNB privind normele de creditare indică o slăbire a acestor norme. De asemenea, acestea arată o creștere a ponderii noilor debitori ipotecari cu raporturi ridicate datorii/venituri și împrumut/garanții. Totuși, aceste rezultate care provin din datele anchetei OeNB ar trebui interpretate cu prudență, având în vedere dispersia ridicată a rezultatelor anchetelor la nivelul băncilor, dimensiunea redusă a eșantionului și componența în schimbare a acestuia. Dar, în general, gospodăriile care devin foarte îndatorate în comparație cu veniturile sau cu valoarea proprietății acestora pot fi deosebit de vulnerabile la șocuri economice, precum creșterea șomajului sau scăderea veniturilor gospodăriei ori a prețurilor bunurilor imobile locative. În astfel de împrejurări, gospodăriile ar putea avea dificultăți mai mari în rambursarea datoriilor, iar numărul de situații de neplată a creditelor ipotecare ar putea crește, conducând la pierderi directe din credite pentru bănci, în special în cazul unei scăderi a prețurilor bunurilor imobile locative. De asemenea, în cazul în care se materializează un scenariu nefavorabil pentru economie, efectele negative aferente asupra veniturilor și a avutiei gospodăriilor pot amplifica șocul inițial, sporind astfel efectele negative directe și indirecte asupra stabilității financiare (de exemplu, în cazul în care gospodăriile trebuie să își diminueze consumul pentru a rambursa împrumuturile ipotecare). Sunt necesare mai multe informații privind normele de creditare, pe baza unui eșantion mai amplu de intermediari financiari, pentru a putea evalua impactul sistemic al unor norme de creditare care pot fi în curs de deteriorare.
  - (c) În general, o creștere rapidă a prețurilor bunurilor imobile locative care depășește creșterea veniturilor gospodăriilor, astfel cum a fost observată recent în Austria, face mai dificil ca gospodăriile să devină proprietare de locuințe și poate conduce la o majorare generală a îndatorării gospodăriilor și/sau la o creștere a grupului de gospodării cu nivel ridicat de îndatorare. În plus, dată fiind dinamica robustă a creditelor și a prețurilor locuințelor, există riscul deteriorării în continuare a normelor de creditare.

⁽¹⁾ JO L 331, 15.12.2010, p. 1.

⁽²⁾ Pe baza estimărilor Oesterreichische Nationalbank (OeNB) și ale Băncii Centrale Europene (BCE).

- (d) Expunerile ipotecare ale băncilor austriece sunt scăzute în comparație cu cele din alte state membre ale Uniunii. Acest lucru este legat de cota scăzută a locuințelor proprietate personală ⁽¹⁾ și de ponderea moderată a deținătorilor de credite ipotecare printre proprietarii de locuințe din Austria. Cu toate acestea, expunerile totale ale băncilor austriece la activitățile imobiliare, inclusiv creditele către sectorul construcțiilor etc., sunt ceva mai ridicate în comparație cu alte state membre ale Uniunii. Ponderile de risc medii pentru băncile austriece care aplică abordări bazate pe modele interne de rating sunt mult peste media Uniunii. Aceasta face ca sectorul bancar austriac să fie relativ mai puțin vulnerabil la riscuri potențiale directe din partea sectorului bunurilor imobile locative. Totuși, ar trebui menționat că băncile austriece au o capitalizare medie totală situată ușor sub media Uniunii.
- (e) Analizând natura vulnerabilităților identificate în Austria, există atât circumstanțe atenuante, cât și circumstanțe agravante. Circumstanțele agravante includ o pondere semnificativă a împrumuturilor cu rată variabilă (atât pentru împrumuturi noi, cât și în stocul de împrumuturi existente), precum și existența împrumuturilor în monedă străină pentru locuințe, care expun gospodăriile față de riscul de rată a dobânzii și, respectiv, riscul valutar. Cu toate acestea, ponderea creditelor ipotecare cu o rată variabilă a dobânzii sau emise în monedă străină a scăzut. În plus, mai multe analize arată că în special debitorii cu împrumuturi în monedă străină pentru locuințe din Austria dețin amortizoare de risc substanțiale care atenuează vulnerabilitățile aferente. Alți factori importanți de atenuare a riscurilor includ o rată relativ scăzută a deținerii de locuințe în proprietate, care a fost stabilă timp de decenii, împreună cu o piață a chiriilor bine dezvoltată și un nivel general moderat al îndatorării gospodăriilor. De asemenea, cele mai multe ipotece sunt cu amortizare, iar datoriile tind să fie deținute de gospodăriile mai prospere.
- (f) CERS ia act de măsurile introduse de autoritățile austriece, inclusiv așteptările referitoare la normele de creditare sustenabile, care au fost comunicate băncilor ⁽²⁾. În plus, Consiliul austriac pentru stabilitate financiară a recomandat ministerului de finanțe să extindă setul de instrumente macroprudențiale pentru a include instrumentele macroprudențiale la nivelul debitorilor în domeniul finanțării imobiliare, permițând astfel Consiliului să acționeze în legătură cu riscurile sistemice care rezultă din evoluții nesustenabile ale pieței imobiliare ⁽³⁾. Prețurile bunurilor imobile locative și creditele ipotecare beneficiază de o creștere robustă, există grupuri de gospodării cu niveluri ridicate de îndatorare și există anumite indicii privind relaxarea normelor de creditare. Deși politicile adoptate de autoritățile austriece sunt adecvate, dată fiind natura vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ din Austria, acestea pot fi insuficiente pentru abordarea deplină a acestor vulnerabilități,

ADOPTĂ PREZENTUL AVERTISMENT:

CERS a identificat vulnerabilități pe termen mediu în sectorul imobiliar locativ din Austria drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală. Dintr-o perspectivă macroprudențială, CERS consideră că vulnerabilitățile principale sunt creșterea robustă, în special în ultima vreme, a prețurilor bunurilor imobile locative și a volumului de credite ipotecare, precum și riscul relaxării în continuare a normelor de creditare.

Adoptat la Frankfurt pe Main, 22 septembrie 2016.

Francesco MAZZAFERRO

Șeful secretariatului CERS

În numele Consiliului general al CERS

⁽¹⁾ În special în Viena deținerea de locuințe în proprietate se află la un nivel scăzut – 82 % dintre gospodării au calitate de chiriași.

⁽²⁾ În urma deciziei CERS de a emite prezentul avertisment, Consiliul austriac pentru stabilitate financiară a dezbătut norme de creditare sustenabile în sectorul imobiliar locativ în cursul reuniunii sale din 23 septembrie 2016.

⁽³⁾ Avizul Consiliului austriac pentru stabilitate financiară este disponibil în mod public la: <https://www.fmsg.at/en/publications/warnings-and-recommendations/advice-2-2016.html>

AVERTISMENTUL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC
din 22 septembrie 2016
privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Belgia
(CERS/2016/06)
(2017/C 31/03)

CONSILIUL GENERAL AL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind supravegherea macroprudențială la nivelul Uniunii Europene a sistemului financiar și de înființare a unui Comitet european pentru risc sistemic ⁽¹⁾, în special articolele 3 și 16,

întrucât:

- (1) Experiența anterioară din numeroase țări arată că manifestarea vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ poate determina riscuri semnificative la adresa stabilității financiare interne și consecințe negative grave pentru economia reală, precum și posibile efecte de propagare negative în alte țări.
- (2) Comitetul european pentru risc sistemic (CERS) a finalizat recent o evaluare sistematică și prospectivă la nivelul Uniunii a vulnerabilităților legate de sectorul imobiliar locativ. În acest context, CERS a identificat în opt țări anumite vulnerabilități pe termen mediu drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală.
- (3) Evaluarea CERS în materie de vulnerabilitate evidențiază următoarele pentru Belgia:
  - (a) Belgia s-a confruntat cu o tendință de creștere generală a îndatorării gospodăriilor, care este în principal rezultatul unei creșteri continue și rapide a creditelor pentru achiziționarea de locuințe. Deși normele de creditare s-au înăspriț în ultimii ani, această evoluție pare să se fi întrerupt recent. În același timp, datele la nivel micro sugerează că există anumite grupuri de gospodării cu credite ipotecare însemnate în raport cu valoarea bunurilor imobile locative ale acestora, cu o pondere ridicată a veniturilor alocate serviciului datoriei sau cu un nivel scăzut al activelor financiare în comparație cu nivelul îndatorării acestora.
  - (b) În cazul unui șoc economic sau financiar – precum o creștere a șomajului și/sau o scădere a ritmului de creștere a veniturilor –, aceste gospodării deosebit de îndatorate ar putea avea dificultăți foarte mari în rambursarea datoriilor, iar numărul de situații de neplată a creditelor ipotecare ar putea crește, conducând la pierderi directe din credite pentru bănci, în special în cazul unei scăderi a prețurilor bunurilor imobile locative. De asemenea, în cazul în care se materializează un scenariu nefavorabil pentru economie, efectele negative aferente asupra veniturilor și avuției gospodăriilor pot amplifica șocul inițial, sporind astfel efectele negative directe și indirecte asupra stabilității financiare (de exemplu, în cazul în care gospodăriile trebuie să își diminueze consumul pentru a rambursa împrumuturile ipotecare).
  - (c) În plus, prețurile bunurilor imobile locative, care au crescut semnificativ în ultimii 30 de ani, au avut un ritm mai rapid decât veniturile sau chiriile în ultimii ani. În termeni nominali, prețurile bunurilor imobile locative sunt în prezent apropiate de nivelul avut înaintea crizei financiare. Există anumite indicii de supraevaluare a prețurilor, însă modele alternative de evaluare nu demonstrează acest lucru în mod neechivoc. Prețurile deja ridicate și în creștere ale bunurilor imobile locative ar putea conduce la o majorare suplimentară a îndatorării totale a gospodăriilor și a numărului de gospodării vulnerabile.
  - (d) Totodată, CERS recunoaște faptul că există o serie de factori care atenuază vulnerabilitățile de pe piața belgiană a bunurilor imobile locative. În primul rând, gospodăriile belgiene în ansamblu dețin un volum relativ ridicat de active financiare comparativ cu datoriile. În al doilea rând, creditele ipotecare se amortizează de obicei cu scadențe sub 25 de ani, ceea ce înseamnă că gospodăriile belgiene își reduc datoriile relativ repede în comparație cu gospodăriile din alte țări ale Uniunii.

⁽¹⁾ JO L 331, 15.12.2010, p. 1.

- (e) CERS ia act de măsurile legate de bunurile imobile locative puse în aplicare în Belgia. În ansamblu, autoritățile belgiene s-au concentrat pe asigurarea rezilienței băncilor în fața riscurilor care provin din sectorul imobiliar locativ. Decizia Națională Bank van België/Banque Nationale de Belgique (NBB/BNB) din decembrie 2013 de a impune o majorare a cerințelor privind adecvarea capitalului pentru expunerile ipotecare ale băncilor care utilizează abordarea bazată pe modele interne de rating ⁽¹⁾ și comunicările publice ale NBB/BNB care solicită o prudență sporită cu privire la riscurile care provin din sectorul imobiliar locativ pot contribui la rândul lor la reducerea vulnerabilităților existente. De asemenea, sunt în curs de înăsprire condițiile de deductibilitate fiscală a creditelor ipotecare. Se anticipează ca angajamentul public al NBB/BNB privind luarea unor măsuri suplimentare privind capitalul care să vizeze împrumuturile cu grad ridicat de risc (de exemplu, cele cu un raport ridicat împrumut/garanții), dacă acestea continuă să reprezinte o pondere semnificativă a împrumuturilor noi acordate, să limiteze la rândul său, într-o anumită măsură, acumularea vulnerabilităților în viitor. Pe de altă parte, nu au fost adoptate măsuri care abordează direct vulnerabilitățile legate de gospodăriile foarte îndatorate sau creșterea continuă a prețurilor bunurilor imobile locative. Deși măsurile puse în aplicare sunt adecvate, dată fiind natura vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ din Belgia, acestea pot fi insuficiente pentru abordarea deplină a acestor vulnerabilități.

ADOPTĂ PREZENTUL AVERTISMENT:

CERS a identificat vulnerabilități pe termen mediu în sectorul imobiliar locativ din Belgia drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală. Dintr-o perspectivă macroprudențială, CERS consideră că vulnerabilitățile principale constau în creșterea rapidă a îndatorării totale a gospodăriilor, împreună cu existența unor grupuri semnificative de gospodării deja foarte îndatorate, în contextul unei creșteri semnificative a prețurilor bunurilor imobile locative în ultimii câțiva ani.

Adoptat la Frankfurt pe Main, 22 septembrie 2016.

Francesco MAZZAFERRO

Șeful secretariatului CERS

În numele Consiliului general al CERS

⁽¹⁾ Aplicarea unei majorări de 5 puncte procentuale a ponderii de risc a creditelor ipotecare belgiene pentru instituțiile de credit care utilizează abordarea bazată pe modele interne de rating pentru calcularea cerințelor de capital. Această măsură a intrat în vigoare prin Decretul regal din 8 decembrie 2013 – <https://www.nbb.be/en/articles/arrete-royal-du-8-decembre-2013-portant-approbation-du-reglement-du-22-octobre-2013-de-la> – și a fost pusă apoi în aplicare în 2014 în temeiul articolului 458 din Regulamentul UE privind cerințele de capital. Această măsură a fost prelungită cu un an în mai 2016 (Decretul regal din 31 mai 2016 – <https://www.nbb.be/en/financial-oversight/macprudential-supervision/macprudential-instruments/real-estate>).

AVERTISMENTUL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC
din 22 septembrie 2016
privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Danemarca
(CERS/2016/07)
(2017/C 31/04)

CONSILIUL GENERAL AL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind supravegherea macroprudențială la nivelul Uniunii Europene a sistemului financiar și de înființare a unui Comitet european pentru risc sistemic ⁽¹⁾, în special articolele 3 și 16,

întrucât:

- (1) Experiența anterioară din numeroase țări arată că manifestarea vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ poate determina riscuri semnificative la adresa stabilității financiare interne și consecințe negative grave pentru economia reală, precum și posibile efecte de propagare negative în alte țări.
- (2) Comitetul european pentru risc sistemic (CERS) a finalizat recent o evaluare sistematică și prospectivă la nivelul Uniunii a vulnerabilităților legate de sectorul imobiliar locativ. În acest context, CERS a identificat în opt țări anumite vulnerabilități pe termen mediu drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală.
- (3) Evaluarea CERS în materie de vulnerabilitate evidențiază următoarele pentru Danemarca:
  - (a) Creșterea robustă a prețurilor bunurilor imobile locative, împreună cu nivelul ridicat de îndatorare al gospodăriilor, reprezintă vulnerabilitățile majore ale sectorului imobiliar locativ din Danemarca. Prețurile bunurilor imobile locative, în special în principalele orașe, manifestă o creștere robustă de o anumită perioadă de timp, iar în termeni reali sunt apropiate de nivelurile anterioare crizei financiare. Totuși, în general, prețurile nu par a fi supraevaluate.
  - (b) Nivelul mediu al îndatorării gospodăriilor daneze este printre cele mai ridicate la nivel mondial. Existența îndelungată a unui sistem financiar bine dezvoltat în Danemarca a facilitat accesul gospodăriilor daneze la credite ipotecare și îndatorarea acestora prin garantarea cu bunuri imobile locative, în principal datorită amplei piețe de obligațiuni garantate care sunt supuse principiului echilibrului ⁽²⁾. Totodată, gospodăriile daneze beneficiază de active însemnate sub formă de pensii, ceea ce reduce necesitatea absenței datoriilor în momentul pensionării. Totuși, anumite grupuri de gospodării sunt foarte îndatorate. De exemplu, circa o treime din proprietarii de locuințe din Danemarca au datorii totale care depășesc valoarea locuințelor acestora ⁽³⁾, iar aproximativ o pătrime niveluri totale de îndatorare de peste trei ori mai mari decât veniturile anuale ale acestora înainte de impozitare. În plus, trei pătrimi dintre gospodăriile cu un nivel ridicat de îndatorare au credite ipotecare cu rată variabilă, care le fac vulnerabile la orice creșteri viitoare ale ratei dobânzii.
  - (c) Creșterea rapidă a prețurilor bunurilor imobile locative în zonele urbane poate însemna că din ce în ce mai multe persoane, precum cumpărătorii pentru prima dată, contractează credite ipotecare însemnate pentru achiziționarea de bunuri imobile locative. Astfel, există riscul ca situația actuală să conducă la o creștere suplimentară a îndatorării gospodăriilor. De asemenea, creșterile robuste ale prețurilor bunurilor imobile locative sunt alimentate de o serie de factori structurali, precum o piață a chirilor foarte reglementată și un sistem prociclic de impozitare a locuințelor.
  - (d) Deși pe piața ipotecară daneză există anumite evoluții cu privire la care se anticipează că vor reduce riscurile legate de sectorul imobiliar locativ, în special înăsprirea normelor de creditare, creșterea în general relativ lentă a creditului și ponderea în scădere a creditelor ipotecare care sunt fără amortizare, împrumuturile la care se rambursează inițial numai dobânda sunt încă frecvente și există o creștere constantă a creditării în orașele mari. Astfel, este probabil ca ponderea gospodăriilor care sunt foarte îndatorate să rămână ridicată în viitorul apropiat.

⁽¹⁾ JO L 331, 15.12.2010, p. 1.

⁽²⁾ Și anume, există o corespondență de finanțare între obligațiuni și creditele ipotecare acordate de instituțiile de credit ipotecar.

⁽³⁾ Alte tipuri de active, precum automobilele, pot fi constituite la rândul lor drept garanție, dar acest lucru nu este raportat în cifrele menționate aici.

- (e) Studiile estimează faptul că marea majoritate a gospodăriilor daneze cu niveluri ridicate de îndatorare sunt robuste din punct de vedere financiar chiar în scenariu de criză. Cu toate acestea, studiile identifică și o relație negativă puternică între nivelul de îndatorare al gospodăriilor și modificările consumului acestora în perioade de criză, atât prin efecte asupra veniturilor, cât și prin efecte asupra averii. De asemenea, combinația dintre nivelurile ridicate ale îndatorării și o pondere ridicată a ipotecilor cu rate variabile înseamnă că și modificări mici ale ratelor dobânzii pot avea un impact puternic asupra venitului disponibil al gospodăriilor. În plus, creșterea rapidă a prețurilor bunurilor imobile locative mărește probabilitatea și magnitudinea oricărei scăderi viitoare a prețurilor, care, împreună cu nivelurile ridicate ale îndatorării, ar putea lăsa o serie de gospodării într-o situație în care valoarea activelor acestora este mai mică decât valoarea datoriilor. Deși activele financiare nete ale gospodăriilor daneze sunt ridicate, lichiditatea și valoarea acestor active pot scădea într-un scenariu de criză, iar gospodăriile pot fi puțin dispuse să-și utilizeze activele financiare pentru menținerea nivelului consumului.
- (f) O reducere amplă a consumului privat ar putea duce la instabilitate macroeconomică, ceea ce s-a și întâmplat în Danemarca în urma crizei financiare globale. De asemenea, interconectarea băncilor din regiunea nordică și baltică înseamnă că ar putea exista efecte semnificative de propagare transfrontaliere între sistemele bancare, în urma dificultăților legate de situații de criză în sectorul imobiliar locativ în oricare țară din regiune. În prezent, riscurile directe la adresa sistemului bancar par să fie reduse, deoarece o serie de elemente structurale și instituționale din Danemarca limitează riscul de credit (precum împrumuturi garantate cu întregul patrimoniu, legislație privind falimentul personal și sisteme avantajoase de protecție socială). În plus, sectorul bancar pare să fie rezilient în cazul concretizării acestor riscuri: băncile daneze sunt în general bine capitalizate, iar băncile principale respectă deja cerințele suplimentare de capital care sunt introduse treptat în anii următori.
- (g) CERS ia act de măsurile introduse de autoritățile daneze, inclusiv limita privind raportul împrumut/garanții, orientările privind creditarea prudentă adresate băncilor și instituțiilor de credit ipotecar, reducerea treptată a deductibilității fiscale și așa-numitul „diamant de supraveghere” pentru instituțiile de credit ipotecar⁽¹⁾. Deși aceste măsuri sunt adecvate, dată fiind natura vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ din Danemarca, acestea pot fi insuficiente pentru abordarea deplină a acestor vulnerabilități. Chiar dacă instituțiile de credit ipotecar au raportat o înăsprire a normelor de creditare, aceasta încă nu a avut un impact semnificativ asupra îndatorării gospodăriilor sau asupra prețurilor bunurilor imobile – dimpotrivă, atât creditarea, cât și prețurile cresc în continuare în orașele importante. Având în vedere creșterile robuste ale prețurilor bunurilor imobile locative, în special în orașele mari, există riscul ca aceste evoluții să conducă la o creștere suplimentară a îndatorării gospodăriilor. De asemenea, nu se anticipează o scădere semnificativă a nivelului ridicat al îndatorării gospodăriilor, acest nivel nefiind vizat direct de aceste politici. Este important de menționat că această evaluare reflectă faptul că unele măsuri produc efecte doar de puțină vreme și intră în vigoare treptat, în timp ce altele afectează doar debitorii noi,

ADOPTĂ PREZENTUL AVERTISMENT:

CERS a identificat vulnerabilități pe termen mediu în sectorul imobiliar locativ din Danemarca drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală. Dintr-o perspectivă macroprudențială, CERS consideră că vulnerabilitățile principale constau în creșterea robustă a prețurilor bunurilor imobile locative – în special în orașele importante – în combinație cu nivelul ridicat de îndatorare al gospodăriilor. În plus, în caz de concretizare a riscurilor, ar putea exista posibile efecte de propagare către alte țări din regiunea nordică și baltică.

Adoptat la Frankfurt pe Main, 22 septembrie 2016.

Francesco MAZZAFERRO

Șeful secretariatului CERS

În numele Consiliului general al CERS

⁽¹⁾ Diamantul de supraveghere stabilește o serie de niveluri de referință care, potrivit autorității daneze pentru servicii financiare, indică activități de creditare ipotecar cu un profil de risc mai ridicat. Acesta constă în cinci indicatori cu limite corespunzătoare privind riscurile instituțiilor: expuneri mari; rata de creștere a creditării; riscul de rată a dobânzii aferent debitorului; împrumuturi la care se rambursează inițial numai dobânda; finanțare pe termen scurt.

AVERTISMENTUL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC**din 22 septembrie 2016****privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Finlanda****(CERS/2016/08)**

(2017/C 31/05)

CONSILIUL GENERAL AL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind supravegherea macroprudențială la nivelul Uniunii Europene a sistemului financiar și de înființare a unui Comitet european pentru risc sistemic ⁽¹⁾, în special articolele 3 și 16,

întrucât:

- (1) Experiența anterioară din numeroase țări arată că manifestarea vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ poate determina riscuri semnificative la adresa stabilității financiare interne și consecințe negative grave pentru economia reală, precum și posibile efecte de propagare negative în alte țări.
- (2) Comitetul european pentru risc sistemic (CERS) a finalizat recent o evaluare sistematică și prospectivă la nivelul Uniunii a vulnerabilităților legate de sectorul imobiliar locativ. În acest context, CERS a identificat în opt țări anumite vulnerabilități pe termen mediu drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală.
- (3) Evaluarea CERS în materie de vulnerabilitate evidențiază următoarele pentru Finlanda:
  - (a) Un nivel deja ridicat și în creștere al îndatorării gospodăriilor a fost identificat ca principala vulnerabilitate legată de sectorul imobiliar locativ din Finlanda. În prezent, nivelul raportului datorii/venituri al gospodăriilor finlandeze se află la un vârf istoric și peste media Uniunii. Acest lucru se datorează faptului că creșterea veniturilor gospodăriilor a fost modestă, în timp ce, totodată, acestea au continuat să acumuleze datorii. De asemenea, datoriile se concentrează într-un grup relativ mic de gospodării foarte îndatorate. Aceste gospodării vor fi deosebit de vulnerabile la condiții economice nefavorabile sau evoluții negative ale pieței imobiliare locale. În plus, împrumuturile cu rată variabilă a dobânzii sunt cele mai frecvente pe piața ipotecară finlandeză, expunând astfel gospodăriile la riscul de rată a dobânzii.
  - (b) În ultimii ani, moderarea tendințelor împrumuturilor contractate de gospodării și ale prețurilor locuințelor a fost semnificativă, aceasta reprezentând o evoluție care atenuează într-o anumită măsură riscurile identificate la adresa stabilității financiare. De asemenea, este uzual ca gospodăriile finlandeze să își amortizeze împrumuturile ipotecare, astfel încât raportul mediu împrumut/garanții la ipotecile existente este considerabil mai mic decât pentru împrumuturile noi.
  - (c) În prezent, indicatorii prețurilor bunurilor imobile locative, precum raportul preț/venit și raportul preț/chirie, sunt apropiați de mediile pe termen lung ale acestora, sugerând că nu există semne clare de supraevaluare a prețurilor bunurilor imobile locative. Cu toate acestea, date fiind perspectivele economice slabe ale economiei finlandeze, ar putea exista un risc de scădere a prețurilor bunurilor imobile locative în cazul unui șoc economic negativ. În iulie 2016, în legislația finlandeză a fost introdusă o limită asupra raportului împrumut/garanții în ceea ce privește împrumuturile noi pentru achiziționarea de locuințe, pentru a asigura o acoperire minimă cu garanții a împrumuturilor ipotecare noi, care va fi utilă în cazul unei scăderi a prețurilor.
  - (d) Băncile finlandeze dețin portofolii ample de credite ipotecare, cu ponderi de risc mai scăzute în comparație cu omoloagele lor europene. De asemenea, băncile finlandeze utilizează într-o măsură însemnată finanțarea bazată pe piață, care s-a dovedit o sursă mai puțin stabilă de finanțare în cursul episoadelor de instabilitate financiară. Aceste vulnerabilități sunt amplificate de concentrarea ridicată a sistemului bancar finlandez, precum și de dimensiunea sa în raport cu economia. De asemenea, interconectarea băncilor din regiunea nordică și baltică înseamnă că ar putea exista efecte semnificative de propagare transfrontaliere între sistemele bancare în urma unor dificultăți legate de situații de criză în sectorul imobiliar locativ într-o țară din regiune. Totuși, băncile finlandeze se numără printre băncile din Uniune cu cel mai ridicat nivel de capitalizare și o calitate ridicată a capitalului. Având în vedere rata de solvabilitate generală ridicată a băncilor finlandeze, precum și amortizoarele de capital introduse de autoritățile finlandeze, sistemul bancar pare să fie rezilient la un șoc direct asupra sectorului imobiliar locativ.

⁽¹⁾ JO L 331, 15.12.2010, p. 1.

- (e) Un șoc economic sau financiar ar putea conduce la concretizarea unora dintre riscurile menționate mai sus – de exemplu, în cazul unei creșteri a șomajului și/sau a unei scăderi a ritmului de creștere a veniturilor, anumite gospodării foarte îndatorate ar putea avea dificultăți mai mari în rambursarea datoriilor, iar numărul de situații de neplată a creditelor ipotecare ar putea crește, conducând la pierderi directe din credite pentru bănci, în special în cazul unei scăderi a prețurilor bunurilor imobile locative. De asemenea, în cazul în care se materializează un scenariu nefavorabil pentru economie, efectele negative aferente asupra veniturilor și avuției gospodăriilor pot amplifica șocul inițial, sporind astfel efectele negative directe și indirecte asupra stabilității financiare (de exemplu, în cazul în care gospodăriile trebuie să își diminueze consumul pentru a rambursa împrumuturile ipotecare).
- (f) CERS ia act de măsurile puse în aplicare în Finlanda în ceea ce privește piața imobiliară locativă, inclusiv eliminarea treptată a deductibilității fiscale a dobânzilor ipotecare, limitarea raportului împrumut/garanții al ipotecilor noi, inițiativele planificate de întărire a cerințelor privind adecvarea capitalului pentru expunerile ipotecare și introducerea timpurie a amortizoarelor de capital (inclusiv cerințe specifice pentru băncile de importanță sistemică). Deși aceste măsuri sunt adecvate, dată fiind natura vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ din Finlanda, acestea pot fi insuficiente pentru abordarea deplină a acestor vulnerabilități. Cu toate acestea, ar trebui menționat că autoritățile finlandeze nu au competența legală de a pune în aplicare alte măsuri macroprudențiale relevante, precum limite privind raportul împrumut/venituri, raportul datorii/venituri sau raportul serviciul datoriei/venituri, care ar putea fi utilizate pentru a controla creșterea suplimentară ale îndatorării locuințelor,

ADOPTĂ PREZENTUL AVERTISMENT:

CERS a identificat vulnerabilități pe termen mediu în sectorul imobiliar locativ din Finlanda drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală. Dintr-o perspectivă macroprudențială, CERS consideră că vulnerabilitățile principale constau în îndatorarea ridicată și în creșterea a gospodăriilor, în special în cazul anumitor categorii de gospodării. În plus, în caz de concretizare a riscurilor, ar putea exista posibile efecte de propagare către alte țări din regiunea nordică și baltică.

Adoptat la Frankfurt pe Main, 22 septembrie 2016.

Francesco MAZZAFERRO

Șeful secretariatului CERS

În numele Consiliului general al CERS

AVERTISMENTUL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC**din 22 septembrie 2016****privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Luxemburg****(CERS/2016/09)**

(2017/C 31/06)

CONSILIUL GENERAL AL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind supravegherea macroprudențială la nivelul Uniunii Europene a sistemului financiar și de înființare a unui Comitet european pentru risc sistemic ⁽¹⁾, în special articolele 3 și 16,

întrucât:

- (1) Experiența anterioară din numeroase țări arată că manifestarea vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ poate determina riscuri semnificative la adresa stabilității financiare interne și consecințe negative grave pentru economia reală, precum și posibile efecte de propagare negative în alte țări.
- (2) Comitetul european pentru risc sistemic (CERS) a finalizat recent o evaluare sistematică și prospectivă la nivelul Uniunii a vulnerabilităților legate de sectorul imobiliar locativ. În acest context, CERS a identificat în opt țări anumite vulnerabilități pe termen mediu drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală.
- (3) Evaluarea CERS în materie de vulnerabilitate evidențiază următoarele pentru Luxemburg:
  - (a) Prețurile bunurilor imobile locative din Luxemburg se află într-o creștere permanentă de o anumită perioadă de timp. În prezent, prețurile se află la un nivel fără precedent și cresc atât în raport cu veniturile, cât și în raport cu chiriile. Aceste evoluții ale prețurilor au fost susținute de un dezechilibru structural între, pe de o parte, o cerere puternică de locuințe alimentată, printre altele, atât de factori demografici, cât și de stimulente la nivelul politicilor, și, pe de altă parte, limitări ale ofertei în ceea ce privește disponibilitatea locuințelor.
  - (b) Prețurile în creștere ale bunurilor imobile locative ar putea interacționa cu vulnerabilități legate de îndatorarea gospodăriilor și ar putea conduce la o creștere suplimentară a îndatorării generale și a proporției gospodăriilor vulnerabile. Creditul ipotecar a crescut rapid în ultimii ani, iar volumul împrumuturilor ipotecare este ridicat în raport cu venitul disponibil al gospodăriilor din Luxemburg. De asemenea, gospodăriile au o anumită expunere față de riscul de rată a dobânzii, deoarece împrumuturile ipotecare tind să aibă rate variabile ale dobânzii. În medie, raporturile împrumut/garanții și serviciul datoriei/venituri din Luxemburg sunt moderate și pot funcționa ca un factor de atenuare a pierderilor în sistemul financiar în cazul concretizării vulnerabilităților. Cu toate acestea, distribuția acestor raporturi, atât pentru ipotecile noi, cât și pentru cele existente, sugerează că există o proporție semnificativă de debitori ipotecari cu datorii ridicate și costuri ridicate ale serviciului datoriei în comparație cu veniturile.
  - (c) Vulnerabilitățile din sectorul gospodăriilor populației, împreună cu prețurile deja ridicate și aflate într-o creștere susținută ale bunurilor imobile locative, expun economia reală din Luxemburg la riscuri legate de stabilitatea financiară. În cazul unui șoc economic sau financiar – precum o creștere a șomajului și/sau o scădere a ritmului de creștere a veniturilor ori a prețurilor bunurilor imobile locative – gospodăriile foarte îndatorate ar putea avea dificultăți foarte mari în rambursarea datoriilor, iar numărul de situații de neplată a creditelor ipotecare ar putea crește, conducând la pierderi directe pentru bănci, în special în cazul unei scăderi a prețurilor bunurilor imobile locative. De asemenea, în cazul în care se materializează un scenariu nefavorabil pentru economie, efectele negative aferente asupra veniturilor și avuției gospodăriilor pot amplifica șocul inițial, sporind astfel efectele negative directe și indirecte asupra stabilității financiare (de exemplu, în cazul în care gospodăriile trebuie să își diminueze consumul pentru a rambursa împrumuturile ipotecare). Această problemă ar putea deveni mai pronunțată în cazul în care continuă tendința de creștere a îndatorării gospodăriilor din Luxemburg. Ar trebui menționat că gospodăriile luxemburgheze dețin și niveluri ridicate de active financiare, deși aflate în scădere în raport cu datoriile, care ar putea funcționa ca factor atenuant în cazul unui șoc, în cazul în care gospodăriile doresc și sunt în măsură să utilizeze aceste surse de avuție.

⁽¹⁾ JO L 331, 15.12.2010, p. 1.

- (d) CERS ia act de măsurile puse în aplicare de autoritățile din Luxemburg în legătură cu bunurile imobile locative. Până în prezent, măsurile puse în aplicare s-au axat pe creșterea rezilienței sectorului bancar, prin creșterea ponderilor de risc ale ipotecilor cu un raport împrumut/garanții ridicat și prin aplicarea amortizoarelor de capital, atât la nivelul întregului sector bancar, cât și pentru instituțiile de importanță sistemică. În medie, băncile din Luxemburg sunt bine capitalizate și au expuneri relativ scăzute față de bunurile imobile locative. Date fiind aceste măsuri, riscurile directe la adresa sistemului bancar legate de vulnerabilitățile sectorului imobiliar locativ par a fi limitate în prezent.
- (e) În afara punerii în aplicare de măsuri microprudențiale care impun băncilor să dispună de mecanisme de guvernare și politici interne corespunzătoare cu privire la piața ipotecară, nu au fost luate măsuri macroprudențiale pentru reducerea vulnerabilităților legate de interacțiunea potențial negativă între îndatorarea gospodăriilor și dinamica prețurilor bunurilor imobile locative. Din acest motiv, politicile puse în aplicare de autoritățile luxemburghize pot fi inadecvate pentru a aborda în întregime vulnerabilitățile identificate,

ADOPTĂ PREZENTUL AVERTISMENT:

CERS a identificat vulnerabilități pe termen mediu în sectorul imobiliar locativ din Luxemburg drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală. Dintr-o perspectivă macroprudențială, CERS consideră că principalele vulnerabilități constau în combinația dintre prețurile ridicate ale bunurilor imobile locative și îndatorarea în creștere a gospodăriilor.

Adoptat la Frankfurt pe Main, 22 septembrie 2016.

Francesco MAZZAFERRO

Șeful secretariatului CERS

În numele Consiliului general al CERS

AVERTISMENTUL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC**din 22 septembrie 2016****privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Țările de Jos****(CERS/2016/10)**

(2017/C 31/07)

CONSILIUL GENERAL AL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind supravegherea macroprudențială la nivelul Uniunii Europene a sistemului financiar și de înființare a unui Comitet european pentru risc sistemic ⁽¹⁾, în special articolele 3 și 16,

întrucât:

- (1) Experiența anterioară din numeroase țări arată că manifestarea vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ poate determina riscuri semnificative la adresa stabilității financiare interne și consecințe negative grave pentru economia reală, precum și posibile efecte de propagare negative în alte țări.
- (2) Comitetul european pentru risc sistemic (CERS) a finalizat recent o evaluare sistematică și prospectivă la nivelul Uniunii a vulnerabilităților legate de sectorul imobiliar locativ. În acest context, CERS a identificat în opt țări anumite vulnerabilități pe termen mediu drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală.
- (3) Evaluarea CERS în materie de vulnerabilitate evidențiază următoarele pentru Țările de Jos:
  - (a) Gospodăriile din Țările de Jos sunt foarte îndatorate, având un raport datorii/venituri la nivel de gospodărie printre cele mai mari din Uniune, în ciuda unei ușoare scăderi în ultimii ani.
  - (b) În plus, creditele ipotecare din Țările de Jos sunt printre cele mai mari din Europa în raport cu garanția aferentă. Aproximativ o pătrime din toți deținătorii de ipotecă și jumătate din cei sub 40 de ani au o datorie totală care depășește valoarea locuinței acestora. Este probabil că această vulnerabilitate va rămâne ridicată, în primul rând fiindcă împrumuturile ipotecare noi tind să fie ridicate în raport cu valoarea proprietății achiziționate și în al doilea rând din cauza ratelor medii scăzute de amortizare. Totuși, pentru împrumuturile ipotecare noi, ratele de amortizare sunt mai ridicate, deoarece numai ipotecile cu amortizare sunt deductibile fiscal, ceea ce stimulează gospodăriile să-și amortizeze împrumuturile.
  - (c) În prezent, nu există indicii de ansamblu privind supraevaluarea pieței imobiliare locative în Țările de Jos, iar prețurile par să fie scăzute în comparație cu veniturile într-o perspectivă istorică. Acest lucru este valabil în ciuda faptului că prețurile bunurilor imobile locative au crescut în mod robust în ultimii ani, în urma unui declin semnificativ după criza financiară globală. În orașele importante, deși nu la nivel național, prețurile revin la nivelurile anterioare crizei.
  - (d) Îndatorarea ridicată a gospodăriilor, împreună cu nivelul relativ scăzut al garanțiilor aferente ipotecilor, ar putea conduce la efecte negative directe și indirecte considerabile asupra stabilității macroeconomice și financiare. De exemplu, în cazul unui șoc economic sau financiar negativ, precum o creștere a șomajului și/sau o scădere a ritmului de creștere a veniturilor, gospodăriile foarte îndatorate ar putea avea dificultăți deosebite de mari în rambursarea datoriilor, iar numărul de situații de neplată a creditelor ipotecare ar putea crește, conducând la pierderi directe din credite pentru bănci, în special în cazul unei scăderi a prețurilor bunurilor imobile locative. De asemenea, în cazul în care se materializează un scenariu nefavorabil pentru economie, efectele negative aferente asupra veniturilor și avuției gospodăriilor pot amplifica șocul inițial, sporind astfel efectele negative directe și indirecte asupra stabilității financiare (de exemplu, în cazul în care gospodăriile trebuie să-și diminueze consumul pentru a rambursa împrumuturile ipotecare).

⁽¹⁾ JO L 331, 15.12.2010, p. 1.

- (e) În ansamblu, sistemul bancar neerlandez este bine capitalizat, iar autoritățile neerlandeze au adoptat o serie de amortizoare de capital care vor fi introduse treptat în anii următori. De asemenea, testările la stres arată că băncile neerlandeze au suficient capital pentru a face față unor scenarii nefavorabile legate de bunurile imobile locative. Din aceste motive, sistemul bancar este considerat rezilient la șocuri directe asupra sectorului imobiliar locativ. De asemenea, trebuie menționată importanța sporită a sectorului nebancaar pentru creditarea în sectorul imobiliar locativ. În prezent, circa jumătate din toate ipotecile noi sunt oferite de instituții nebancaare, precum societățile de asigurare. Anumite măsuri macroprudențiale adoptate pentru împrumuturi (precum limitarea raportului împrumut/garanții) se aplică și împrumuturilor acordate de sectorul nebancaar. Cu toate acestea, analizele existente sunt limitate în ceea ce privește riscurile potențiale la adresa stabilității financiare determinate de creditorii ipotecari nebancaari.
- (f) Atenuând vulnerabilitățile menționate mai sus, există anumiți factori structurali care limitează riscul direct de credit al creditării ipotecare, precum drepturi puternice de recurs pentru creditori și norme stricte privind falimentul personal.
- (g) CERS ia act de măsurile care au fost puse în aplicare în Țările de Jos cu privire la sectorul imobiliar locativ. Printre acestea se numără limite privind raportul serviciul datoriei/venituri și raportul împrumut/garanții pentru creditele noi, care vor fi înăsprite în timp, precum și reduceri ale deductibilității fiscale a dobânzilor ipotecare. Deși aceste măsuri sunt adecvate, dată fiind natura vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ din Țările de Jos, acestea pot fi insuficiente pentru abordarea deplină a acestor vulnerabilități, întrucât cele mai multe măsuri sunt introduse doar treptat, iar calibrarea acestora nu va fi foarte strictă nici după punerea deplină în aplicare,

ADOPTĂ PREZENTUL AVERTISMENT:

CERS a identificat vulnerabilități pe termen mediu în sectorul imobiliar locativ din Țările de Jos drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală. Dintr-o perspectivă macroprudențială, CERS consideră că vulnerabilitățile principale constau în nivelurile ridicate pe termen lung ale îndatorării gospodăriilor, împreună cu nivelul relativ scăzut al garanțiilor aferente ipotecilor. În special, există un grup însemnat de gospodării, în special deținătorii de ipotecă mai tineri, cu datorii care depășesc valoarea locuinței acestora.

Adoptat la Frankfurt pe Main, 22 septembrie 2016.

Francesco MAZZAFERRO

Șeful secretariatului CERS

În numele Consiliului general al CERS

AVERTISMENTUL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC
din 22 septembrie 2016
privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Suedia
(CERS/2016/11)
(2017/C 31/08)

CONSILIUL GENERAL AL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind supravegherea macroprudențială la nivelul Uniunii Europene a sistemului financiar și de înființare a unui Comitet european pentru risc sistemic ⁽¹⁾, în special articolele 3 și 16,

întrucât:

- (1) Experiența anterioară din numeroase țări arată că manifestarea vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ poate determina riscuri semnificative la adresa stabilității financiare interne și consecințe negative grave pentru economia reală, precum și posibile efecte de propagare negative în alte țări.
- (2) Comitetul european pentru risc sistemic (CERS) a finalizat recent o evaluare sistematică și prospectivă la nivelul Uniunii a vulnerabilităților legate de sectorul imobiliar locativ. În acest context, CERS a identificat în opt țări anumite vulnerabilități pe termen mediu drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală.
- (3) Evaluarea CERS în materie de vulnerabilitate evidențiază următoarele pentru Suedia:
  - (a) În Suedia a existat o creștere substanțială și îndelungată a prețurilor bunurilor imobile locative. În ultimii ani, prețurile bunurilor imobile locative au crescut într-un ritm mai rapid decât veniturile gospodăriilor (deși a fost observată o încetinire a creșterii prețurilor în ultimele luni). În consecință, prețurile bunurilor imobile locative par să fie supraevaluate pe baza estimărilor Băncii Centrale Europene și ale Fondului Monetar Internațional.
  - (b) Evoluțiile prețurilor bunurilor imobile locative se reflectă și în nivelul îndatorării gospodăriilor suedeze. Nivelul îndatorării, în comparație cu venitul disponibil al gospodăriilor și cu nivelul PIB-ului, este în creștere și deja ridicat în comparație cu cele mai multe țări din Uniune. De exemplu, gospodăriile care au contractat ipotecă noi în 2015 au datorii ipotecare care sunt în medie de patru ori mai mari decât venitul anual disponibil al acestora, existând totodată o pondere neneglijabilă de gospodării care contractează împrumuturi noi cu un volum de peste șapte ori mai mare decât venitul anual disponibil al acestora. Deși gospodăriile suedeze au rate ridicate de economisire și active însemnate, o proporție ridicată a activelor acestora constau în bunuri imobile locative și sisteme de pensii, a căror valoare și lichiditate ar putea să nu fie reziliente în condiții de criză pe piață. În plus, nu există date satisfăcătoare disponibile cu privire la repartizarea acestor active între gospodării.
  - (c) Dincolo de factorii ciclici, printre determinanții creșterii rapide a prețurilor bunurilor imobile locative și a îndatorării ridicate a gospodăriilor se numără și factorii structurali. Unii dintre acești factori se află în afara controlului direct al autorităților suedeze, precum schimbările demografice, urbanizarea și creșterea puternică a veniturilor. Cu toate acestea, anumiți factori care se află sub controlul autorităților, precum regimul fiscal în domeniul imobiliar (de exemplu, avantaje fiscale pentru proprietarii de locuințe, deductibilitatea fiscală a dobânzilor ipotecare, impozitarea câștigurilor de capital) și limitările ofertei (de exemplu, piața foarte reglementată a chiriilor și constrângerile normative privind construcția de locuințe noi), contribuie la rândul lor la acumularea unor vulnerabilități ale sectorului imobiliar locativ. În aceste tipuri de situații, măsurile de politică macroprudențială ar putea fi utilizate pentru a îmbunătăți reziliența sistemului financiar și bilanțurile gospodăriilor, în cazul în care determinanții structurali din spatele vulnerabilităților nu sunt abordați în alt mod prin reforme structurale.
  - (d) În cazul unui șoc economic sau financiar – precum o creștere a șomajului și/sau o scădere a ritmului de creștere a veniturilor ori a prețurilor locuințelor – gospodăriile foarte îndatorate ar putea avea dificultăți foarte mari în rambursarea datoriilor, iar numărul de situații de neplată a creditelor ipotecare ar putea crește,

⁽¹⁾ JO L 331, 15.12.2010, p. 1.

conducând la pierderi directe din credite pentru bănci, în special în cazul unei scăderi a prețurilor bunurilor imobile locative. De asemenea, în cazul în care se materializează un scenariu nefavorabil pentru economie, efectele negative aferente asupra veniturilor și avuției gospodăriilor pot amplifica șocul inițial, sporind astfel efectele negative directe și indirecte asupra stabilității financiare (de exemplu, în cazul în care gospodăriile trebuie să își diminueze consumul pentru a rambursa împrumuturile ipotecare).

- (e) O dinamică nefavorabilă a prețurilor bunurilor imobile locative și a consumului gospodăriilor ar putea reprezenta și o amenințare pentru sistemul bancar. Riscul de evoluție negativă ar putea fi amplificat de utilizarea amplă de către băncile suedeze a finanțării bazate pe piață și pe monedă străină. De asemenea, interconectarea băncilor din regiunea nordică și baltică înseamnă că ar putea exista efecte semnificative de propagare transfrontaliere între sistemele bancare în urma dificultăților legate de situații de criză în sectorul imobiliar locativ în oricare țară din regiune. Cu toate acestea, sectorul bancar suedez este bine capitalizat și profitabil în comparație cu celelalte sectoare bancare europene, iar standardele de creditare ale acestuia par prudente. Testările la stres desfășurate în sistemul bancar suedez sugerează că acesta va fi rezilient în fața unei deteriorări macroeconomice grave. În plus, autoritățile suedeze au adoptat mai multe măsuri de consolidare a rezilienței sectorului bancar suedez, inclusiv prin amortizoare de capital, cerințe de capital mai mari pentru expunerile ipotecare și introducerea unor cerințe separate privind indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate pentru mai multe monede.
- (f) CERS ia act de măsurile care au fost puse în aplicare în Suedia cu privire la vulnerabilitățile legate de îndatorarea gospodăriilor și prețurile bunurilor imobile locative. Se anticipează că introducerea în 2010 a unei limite de 85 % privind raportul împrumut/garanții pentru ipoteci noi și o nouă cerință de amortizare în 2016 vor aborda într-o anumită măsură acumularea în continuare a vulnerabilităților. Deși măsurile actuale sunt adecvate, dată fiind natura vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ din Suedia, acestea pot fi insuficiente pentru abordarea deplină a acestor vulnerabilități. Întrucât măsurile se aplică numai împrumuturilor noi pentru achiziționarea de locuințe, pentru scăderea substanțială a vulnerabilităților legate de nivelul îndatorării gospodăriilor va fi necesară o perioadă mai mare de timp,

ADOPTĂ PREZENTUL AVERTISMENT:

CERS a identificat vulnerabilități pe termen mediu în sectorul imobiliar locativ din Suedia drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală. Dintr-o perspectivă macroprudențială, CERS consideră că vulnerabilitățile principale sunt creșterea rapidă a prețurilor bunurilor imobile locative, care par să fie supraevaluate, și îndatorarea ridicată și în creștere, în special a anumitor categorii de gospodării. În plus, în caz de concretizare a riscurilor, ar putea exista posibile efecte de propagare către alte țări din regiunea nordică și baltică.

Adoptat la Frankfurt pe Main, 22 septembrie 2016.

Francesco MAZZAFERRO

Șeful secretariatului CERS

În numele Consiliului general al CERS

AVERTISMENTUL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC**din 22 septembrie 2016****privind vulnerabilitățile pe termen mediu ale sectorului imobiliar locativ din Regatul Unit****(CERS/2016/12)**

(2017/C 31/09)

CONSILIUL GENERAL AL COMITETULUI EUROPEAN PENTRU RISC SISTEMIC,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind supravegherea macroprudențială la nivelul Uniunii Europene a sistemului financiar și de înființare a unui Comitet european pentru risc sistemic ⁽¹⁾, în special articolele 3 și 16,

întrucât:

- (1) Experiența anterioară din numeroase țări arată că manifestarea vulnerabilităților din sectorul imobiliar locativ poate determina riscuri semnificative la adresa stabilității financiare interne și consecințe negative grave pentru economia reală, precum și posibile efecte de propagare negative în alte țări.
- (2) Comitetul european pentru risc sistemic (CERS) a finalizat recent o evaluare sistematică și prospectivă la nivelul Uniunii a vulnerabilităților legate de sectorul imobiliar locativ. În acest context, CERS a identificat în opt țări anumite vulnerabilități pe termen mediu drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală.
- (3) Evaluarea CERS în materie de vulnerabilitate evidențiază următoarele pentru Regatul Unit:
  - (a) Este posibil ca incertitudinea care a urmat referendumului din Regatul Unit privind apartenența la Uniunea Europeană din 23 iunie 2016 să fi reprezentat un punct de inflexiune pe piața imobiliară locativă din Regatul Unit.
  - (b) Imediat după referendum, prețurile acțiunilor constructorilor de locuințe și încrederea consumatorilor au scăzut abrupt. Prețurile bunurilor imobile locative au scăzut cu 0,2 % în iulie 2016 pe bază lunară, însă creșterea prețurilor a revenit în august 2016, cu o variație lunară de +0,2 %.
  - (c) Înainte de referendum, vulnerabilitățile principale asociate bunurilor imobile locative din Regatul Unit priveau nivelul înalt al îndatorării gospodăriilor și prețurile ridicate ale bunurilor imobile locative, care au crescut timp de mai mulți ani, precum și posibilitatea amplificării reciproce a acestor două vulnerabilități.
  - (d) În special, îndatorarea gospodăriilor în raport cu veniturile acestora și cu dimensiunea economiei este ridicată în comparație cu alte state membre ale Uniunii. Deși acest lucru se poate datora parțial unor factori structurali, precum un sistem bancar bine dezvoltat și un deficit structural de locuințe în Regatul Unit, poate indica și un nivel ridicat al riscurilor. Riscurile asociate nivelului ridicat al îndatorării gospodăriilor sunt atenuate parțial de faptul că raportul agregat datorii/venituri al gospodăriilor a scăzut între 2008 și 2012/2013 și a rămas constant de atunci. În plus, ponderea gospodăriilor cu niveluri foarte ridicate de îndatorare în raport cu veniturile acestora a scăzut în ultimii ani, iar recent nivelul împrumuturilor noi cu un raport împrumut/venituri ridicat a scăzut într-o oarecare măsură.
  - (e) Prețurile nominale ale bunurilor imobile locative au depășit în 2015 vârful anterior crizei, deși în termeni reali prețurile sunt mai scăzute decât cele din vârful anterior crizei. De asemenea, prețurile bunurilor imobile locative s-au decuplat de la ratele de creștere ale chiriilor și veniturilor: în ultimii ani, creșterea prețurilor locuințelor a depășit de peste trei ori creșterea veniturilor, iar raportul preț/chirie a crescut în mod abrupt de la sfârșitul anului 2012.
  - (f) După referendum, Bank of England și anumite instituții internaționale au revizuit în scădere perspectivele economiei și pieței imobiliare din Regatul Unit. În prezent, Bank of England se așteaptă ca prețurile agregate ale locuințelor să scadă într-o anumită măsură pe parcursul anului viitor și să se reducă numărul aprobărilor de ipotecă. În cazul în care prognoza se dovedește a fi corectă, ar încetini ritmul de acumulare al datorii ipotecare și, prin urmare, s-ar reduce vulnerabilitățile pe termen mediu. Cu toate acestea, o încetinire a creșterii economice ar putea conduce la concretizarea unora dintre aceste riscuri; de exemplu, în cazul unei creșteri a șomajului și/sau a unei scăderi a ritmului de creștere a veniturilor, anumite gospodării ar putea avea dificultăți mai mari în rambursarea datoriiilor.

⁽¹⁾ JO L 331, 15.12.2010, p. 1.

- (g) De asemenea, în cazul în care se materializează un scenariu nefavorabil pentru economie, efectele negative aferente asupra veniturilor și avuției gospodăriilor pot amplifica șocul inițial, cu efecte negative directe și indirecte asupra stabilității financiare (de exemplu, în cazul în care gospodăriile trebuie să își diminueze consumul pentru a rambursa împrumuturile ipotecare sau în cazul creșterii numărului de situații de neplată a creditelor ipotecare). În plus, sectorul semnificativ și în creștere al imobilelor cumpărate în vederea închirierii are potențialul de a amplifica o scădere a pieței imobiliare, deoarece este mai probabil ca investitorii în imobile cumpărate în vederea închirierii să vândă în cazul anticipării unei scăderi a prețurilor.
- (h) La 3 august 2016, Bank of England a introdus un pachet de măsuri pentru sprijinirea economiei, inclusiv o reducere a ratei dobânzii, precum și măsuri pentru a asigura transmisia ratelor mai scăzute ale dobânzii către economia reală. Aceste măsuri ar trebui să sprijine deținătorii de ipotecă și piața imobiliară și ar putea atenua riscurile într-un scenariu de scădere economică.
- (i) În schimb, este de asemenea posibil ca încetinirea pieței imobiliare să se dovedească a fi temporară și, după o anumită perioadă, aprobările de ipotecă și îndatorarea gospodăriilor ar putea reîncepe să crească. În acest scenariu, vulnerabilitățile legate de bunurile imobile locative ar continua să crească. Înainte de referendum, Comitetul privind politica financiară (*Financial Policy Committee*), Autoritatea pentru reglementare prudențială (*Prudential Regulation Authority*) și Autoritatea pentru conduită financiară (*Financial Conduct Authority*) au pus în aplicare o serie de măsuri destinate să reducă și să limiteze aceste vulnerabilități ale sectorului imobiliar locativ, inclusiv cele care provin din acumularea datoriilor gospodăriilor. Măsurile au indicat semne de ameliorare a rezilienței deținătorilor de ipotecă.
- (j) În special în ceea ce privește sistemul bancar, Bank of England a luat măsuri pentru a se asigura că sistemul bancar din Regatul Unit este rezilient în fața unui șoc excepțional pe piața imobiliară. Testările la stres desfășurate de Bank of England în ultimii ani au evaluat reziliența sistemului bancar în fața unor scenarii mult mai grave decât cele anticipate în prezent. Aceste testări la stres au asigurat că băncile sunt capitalizate nu doar pentru a face față tensiunilor, ci și pentru a menține fluxul de creditare pe toată durata acestora. Pe baza acestei analize, se pare că sistemul bancar din Regatul Unit este suficient de rezilient pentru a face față unui șoc al pieței imobiliare în caz de concretizare pe termen scurt a vulnerabilităților menționate anterior.
- (k) În ansamblu, este posibil ca piața imobiliară locativă din Regatul Unit să se afle într-un punct de inflexiune. Dată fiind incertitudinea cu privire la implicațiile referendumului din Regatul Unit asupra apartenenței la Uniunea Europeană, încă nu se poate evalua în ce măsură vulnerabilitățile acumulate vor începe acum să se concretizeze sau dacă, în schimb, ar putea continua să se acumuleze în timp. Răspunsul adecvat în materie de politică este de natură a fi diferit în funcție de fiecare din aceste două scenarii. Prin urmare, va fi important ca autoritățile din Regatul Unit să monitorizeze îndeaproape evoluțiile și să ajusteze politica macroprudențială în funcție de acestea, după caz. Privind în perspectivă, va fi necesar să se asigure că orice ajustare a pieței imobiliare decurge într-un ritm adecvat și că nu apar vulnerabilități noi,

ADOPTĂ PREZENTUL AVERTISMENT:

CERS a identificat vulnerabilități pe termen mediu în sectorul imobiliar locativ din Regatul Unit drept surse de risc sistemic pentru stabilitatea financiară, care pot avea potențialul unor consecințe negative grave pentru economia reală. În prezent, există un nivel ridicat de incertitudine cu privire la perspectiva pe termen mediu a pieței imobiliare din Regatul Unit. Cu toate acestea, dintr-o perspectivă macroprudențială, CERS consideră că există riscuri în cadrul unor scenarii diferite ale pieței imobiliare – fie prin concretizarea vulnerabilităților acumulate, în special în ceea ce privește îndatorarea gospodăriilor și interacțiunea acestora cu prețurile ridicate ale bunurilor imobile locative, fie prin acumularea în continuare a vulnerabilităților. Răspunsul adecvat în materie de politică este de natură a fi diferit în funcție de fiecare din aceste două scenarii. Prin urmare, va fi important ca autoritățile din Regatul Unit să monitorizeze îndeaproape evoluțiile și să ajusteze după caz politica macroprudențială în funcție de acestea.

Adoptat la Frankfurt pe Main, 22 septembrie 2016.

Francesco MAZZAFERRO

Șeful secretariatului CERS

În numele Consiliului general al CERS

II

(Comunicări)

COMUNICĂRI PROVENIND DE LA INSTITUȚIILE, ORGANELE ȘI
ORGANISMELE UNIUNII EUROPENE

COMISIA EUROPEANĂ

Nonopoziție la o concentrare notificată
(Cazul M.8327 – Fairfax/Sagard Holdings/PSG)

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2017/C 31/10)

La 24 ianuarie 2017, Comisia a decis să nu se opună concentrării notificate menționate mai sus și să o declare compatibilă cu piața internă. Prezenta decizie se bazează pe articolul 6 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 139/2004 al Consiliului ⁽¹⁾. Textul integral al deciziei este disponibil doar în limba engleză și va fi făcut public după ce vor fi eliminate orice secrete de afaceri pe care le-ar putea conține. Va fi disponibil:

- pe site-ul internet al Direcției Generale Concurență din cadrul Comisiei, în secțiunea consacrată concentrărilor (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Acest site internet oferă diverse facilități care permit identificarea deciziilor de concentrare individuale, inclusiv întreprinderea, numărul cazului, data și indexurile sectoriale;
- în format electronic, pe site-ul internet EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=ro>), cu numărul de document 32017M8327. EUR-Lex permite accesul online la legislația europeană.

⁽¹⁾ JO L 24, 29.1.2004, p. 1.

IV

(Informări)

INFORMĂRI PROVENIND DE LA INSTITUȚIILE, ORGANELE ȘI ORGANISMELE
UNIUNII EUROPENE

COMISIA EUROPEANĂ

Rata de schimb a monedei euro ⁽¹⁾

30 ianuarie 2017

(2017/C 31/11)

1 euro =

Moneda	Rata de schimb	Moneda	Rata de schimb		
USD	dolar american	1,0630	CAD	dolar canadian	1,3983
JPY	yen japonez	121,76	HKD	dolar Hong Kong	8,2476
DKK	coroana daneză	7,4375	NZD	dolar neozeelandez	1,4668
GBP	lira sterlină	0,84935	SGD	dolar Singapore	1,5177
SEK	coroana suedeză	9,4390	KRW	won sud-coreean	1 252,27
CHF	franc elvețian	1,0669	ZAR	rand sud-african	14,4510
ISK	coroana islandeză		CNY	yuan renminbi chinezesc	7,3103
NOK	coroana norvegiană	8,8758	HRK	kuna croată	7,4773
BGN	leva bulgărească	1,9558	IDR	rupia indoneziană	14 173,38
CZK	coroana cehă	27,022	MYR	ringgit Malaiezia	4,7094
HUF	forint maghiar	310,80	PHP	peso Filipine	52,899
PLN	zlot polonez	4,3310	RUB	rubla rusească	63,7792
RON	leu românesc nou	4,5008	THB	baht thailandez	37,492
TRY	lira turcească	4,0561	BRL	real brazilian	3,3318
AUD	dolar australian	1,4109	MXN	peso mexican	22,0850
			INR	rupie indiană	72,2315

⁽¹⁾ Sursă: rata de schimb de referință publicată de către Banca Centrală Europeană.

DECIZIA COMISIEI
din 24 ianuarie 2017
de instituire a Grupului de experți al Comisiei „Platforma privind bunăstarea animalelor”
(Text cu relevanță pentru SEE)
(2017/C 31/12)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

întrucât:

- (1) Articolul 13 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene recunoaște animalele ca fiind „ființe sensibile” și impune Uniunii și statelor membre să respecte pe deplin cerințele referitoare la bunăstarea animalelor în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor Uniunii în domeniul agriculturii, pescuitului, transporturilor, pieței interne, cercetării și dezvoltării tehnologice și al spațiului, respectând totodată dispozițiile legislative sau administrative ale statelor membre referitoare în special la riturile religioase, la tradițiile culturale și la moștenirea regională.
- (2) În conformitate cu articolul 11 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană, instituțiile trebuie să mențină un dialog deschis, transparent și regulat cu asociațiile reprezentative și cu societatea civilă.
- (3) Articolul 26 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede că Uniunea trebuie să adopte măsuri vizând instituirea și asigurarea funcționării pieței interne care să asigure libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor.
- (4) Articolul 38 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene atribuie Uniunii sarcina de a defini și de a pune în aplicare o politică agricolă comună.
- (5) Articolul 179 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede că Uniunea are ca obiectiv consolidarea bazelor sale științifice și tehnologice, prin crearea unui spațiu european de cercetare. În conformitate cu articolul 180 litera (b) din tratatul menționat, Uniunea trebuie să promoveze cooperarea în materie de cercetare, dezvoltare tehnologică și activități demonstrative ale Uniunii cu țările terțe și cu organizațiile internaționale.
- (6) În 2011, Comisia a înființat un grup de experți privind bunăstarea animalelor⁽¹⁾ cu scopul de a asista și de a consilia Comisia cu privire la aspecte referitoare la legislația privind bunăstarea animalelor, precum și de a facilita schimburile de informații, de experiență și de bune practici în domeniul legislației privind bunăstarea animalelor.
- (7) Parlamentul European⁽²⁾ și Consiliul Uniunii Europene⁽³⁾ au solicitat crearea unei platforme a Uniunii privind bunăstarea animalelor pentru a îmbunătăți dialogul între părțile interesate în ceea ce privește schimbul de experiență, de expertiză și de puncte de vedere.
- (8) Pentru a răspunde solicitărilor Parlamentului și ale Consiliului, un nou grup de experți denumit „Platforma privind bunăstarea animalelor” („platforma”) ar trebui să asiste Comisia și să ajute la desfășurarea unui dialog regulat în domenii de interes pentru Uniune care sunt în relație directă cu bunăstarea animalelor, cum ar fi asigurarea aplicării legislației, schimbul de cunoștințe științifice, de inovații și de bune practici/inițiative în materie de bunăstare a animalelor sau cu activități internaționale în materie de bunăstare a animalelor. Platforma ar trebui, de asemenea, să asiste Comisia în domenii de interes pentru Uniune care pot interacționa cu aspecte de bunăstare a animalelor, cum ar fi comerțul, rezistența la antimicrobiene, siguranța alimentară, cercetarea sau mediul. Întrucât platforma va avea același mandat ca și grupul de experți existent privind bunăstarea animalelor, nu este necesar ca acesta din urmă să fie menținut.
- (9) Platforma ar trebui să participe în mod corespunzător la activitățile altor grupuri sau rețele de dialog relevante privind bunăstarea animalelor, cum ar fi grupurile de lucru și rețelele Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară sau ale Platformei regionale a Organizației Mondiale pentru Sănătatea Animalelor privind bunăstarea animalelor pentru Europa.

⁽¹⁾ Grupul de experți privind bunăstarea animalelor E02668.

⁽²⁾ Rezoluția Parlamentului European din 24 noiembrie 2015 referitoare la o nouă strategie privind bunăstarea animalelor pentru 2016-2020 [2015/2957 (RSP)].

⁽³⁾ A 3464-a reuniune a Consiliului – Agricultură și Pescuit – din 17 mai 2016.

- (10) Platforma ar trebui să fie alcătuită din reprezentanți ai autorităților competente din toate statele membre, ai organizațiilor de întreprinderi implicate la nivelul Uniunii Europene în lanțul de aprovizionare cu alimente și în creșterea animalelor pentru alte scopuri, ai organizațiilor din societatea civilă implicate la nivelul Uniunii Europene în bunăstarea animalelor, precum și ai institutelor academice și de cercetare care activează în domeniul științelor care au ca obiect bunăstarea animalelor. Calitatea de membru al platformei ar trebui să fie, de asemenea, deschisă experților din cadrul autorităților competente din țări terțe care sunt părți contractante la Acordul privind Spațiul Economic European, precum și al organizațiilor interguvernamentale internaționale.
- (11) Ar trebui stabilite reguli privind dezvăluirea de informații de către membrii platformei.
- (12) Datele cu caracter personal ar trebui prelucrate în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 45/2001 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽¹⁾.
- (13) Este adecvat să se stabilească o perioadă pentru aplicarea prezentei decizii. Comisia va lua în considerare în timp util oportunitatea unei prelungiri a duratei aplicării prezentei decizii,

DECIDE:

Articolul 1

Obiect

Se instituie un grup de experți denumit „Platforma privind bunăstarea animalelor” („platforma”).

Articolul 2

Sarcini

Sarcinile platformei sunt:

- (a) asistarea Comisiei în elaborarea și schimbul de acțiuni coordonate care are scopul de a contribui la implementarea și la aplicarea legislației Uniunii Europene în materie de bunăstare a animalelor, precum și la înțelegerea, în interiorul și în afara Uniunii, a legislației Uniunii, precum și a standardelor internaționale privind bunăstarea animalelor;
- (b) facilitarea inițierii și a utilizării unor angajamente voluntare în materie de îmbunătățire a bunăstării animalelor din partea întreprinderilor;
- (c) contribuirea la promovarea standardelor Uniunii privind bunăstarea animalelor pentru a valorifica valoarea de piață a produselor Uniunii la nivel mondial;
- (d) încurajarea dialogului dintre autoritățile competente, întreprinderi, societatea civilă, mediul academic, oamenii de știință și organizațiile interguvernamentale internaționale pe teme relevante pentru Uniune referitoare la bunăstarea animalelor;
- (e) promovarea schimbului de experiență și de bune practici, de cunoștințe științifice și de inovații în domeniul bunăstării animalelor, care sunt relevante pentru Uniune;
- (f) schimbul de informații cu privire la elaborarea de politici aferente domeniilor și activităților menționate mai sus.

Articolul 3

Consultare

Comisia poate consulta platforma cu privire la orice aspect referitor la bunăstarea animalelor care este relevant pentru Uniune.

Articolul 4

Componență

- (1) Platforma este alcătuită din maximum 75 de membri.

⁽¹⁾ Regulamentul (CE) nr. 45/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2000 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date (JO L 8, 12.1.2001, p. 1).

- (2) Platforma este alcătuită din următorii membri:
- (a) autoritățile competente din statele membre ale Uniunii Europene și din acele țări din afara UE care sunt părți contractante la Acordul privind Spațiul Economic European („membri SEE”), responsabile cu bunăstarea animalelor;
  - (b) întreprinderi și organizații profesionale care desfășoară activități la nivelul Uniunii în domeniul lanțului de aprovizionare cu alimente în cazul în care sunt implicate animale sau produse de origine animală, precum și în domeniul creșterii animalelor pentru alte scopuri;
  - (c) organizații ale societății civile care desfășoară activități la nivelul Uniunii în domeniul bunăstării animalelor;
  - (d) experți independenți din mediul academic și din institutele de cercetare care activează în cadrul științelor care au ca obiect bunăstarea animalelor și care au un impact asupra politicilor Uniunii;
  - (e) organizații interguvernamentale internaționale care au activități în domeniul bunăstării animalelor ⁽¹⁾;
  - (f) Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară.
- (3) Membrii menționați la alineatul (2) litera (d) sunt numiți cu titlu personal și acționează în mod independent și în interesul public.
- (4) Membrii menționați la alineatul (2) literele (b) și (c) sunt selectați în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 5. Ei își numesc reprezentanții în cadrul platformei dintre persoanele cu rang înalt și au responsabilitatea de a se asigura că reprezentanții lor sunt permanenți și oferă un nivel de expertiză suficient de înalt. Comisia poate refuza numirea unui reprezentant desemnat de către acești membri în cazul în care ea consideră, din motive întemeiate și specificate în condițiile cererii de candidaturi a platformei, că numirea nu este adecvată. Într-un astfel de caz, organizației respective i se solicită să numească un alt reprezentant.
- (6) Membrii menționați la alineatul (2) literele (a), (e) și (f) își desemnează reprezentanții responsabili cu bunăstarea animalelor și se asigură că aceștia din urmă au un nivel de expertiză suficient de înalt.
- (7) Membrii care nu mai sunt în măsură să contribuie în mod efectiv la activitățile grupului de experți și care, în opinia Direcției Generale Sănătate și Siguranță Alimentară, nu respectă condițiile prevăzute la articolul 339 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene sau care demisionează nu mai sunt invitați să participe la reuniunile platformei și pot fi înlocuiți pe perioada rămasă din mandatul lor.

Articolul 5

Procesul de selecție

- (1) Selecția membrilor Platformei menționați la articolul 4 alineatul (2) literele (b)-(d) se efectuează prin intermediul unei cereri publice de candidaturi, care urmează să fie publicată în Registrul grupurilor de experți și al altor entități similare al Comisiei („registru grupurilor de experți”). În plus, cererea de candidaturi poate fi publicată și prin alte mijloace, inclusiv pe site-uri de internet dedicate.

Cererea de candidaturi precizează clar criteriile de selecție, incluzând competențele solicitate și interesele care trebuie să fie reprezentate în relație cu activitatea care urmează să fie desfășurată. Termenul minim pentru candidaturi este de patru săptămâni.

- (2) Membrii menționați la articolul 4 alineatul (2) litera (d) divulgă orice situație care ar putea da naștere unui conflict de interese. În special, Comisia solicită persoanelor respective să transmită un formular conținând declarația de interese („DdI”) pe baza formularului-standard DdI pentru grupuri de experți, însoțit de un *curriculum vitae* (CV) actualizat, ca parte a cererii lor. Transmiterea unui formular DdI completat corespunzător este necesară pentru a putea fi numit membru cu titlu personal. Evaluarea conflictului de interese se realizează în conformitate cu normele orizontale ale Comisiei care se aplică grupurilor de experți („normele orizontale”) ⁽²⁾.

- (3) Înregistrarea în Registrul de transparență este necesară pentru desemnarea organizațiilor menționate la articolul 4 alineatul (2) literele (b) și (c).

⁽¹⁾ De exemplu, Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor (OIE), Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO).

⁽²⁾ Decizia Comisiei din 30.5.2016 instituind reguli orizontale privind crearea și funcționarea grupurilor de experți ale Comisiei.

(4) Membrii menționați la articolul 4 alineatul (2) literele (b)-(d) sunt numiți de către directorul general al DG Sănătate și Siguranță Alimentară dintre solicitanții cu competențe adecvate în domeniile menționate la articolul 2 și care au răspuns la cererea de candidaturi.

(5) Membrii vor fi numiți până la 31 decembrie 2019. Ei rămân în funcție până la încheierea mandatului lor. Acest mandat poate fi reînnoit.

(6) În ceea ce privește membrii menționați la articolul 4 alineatul (2) litera (d), directorul general al Direcției Generale Sănătate și Siguranță Alimentară numește membri supleanți (în aceleași condiții ca și cele pentru membri) care înlocuiesc în mod automat membrii absenți sau indisponibili. Directorul general stabilește, de asemenea, o listă de rezervă cu candidați adecvați, după obținerea acordului acestora, care poate fi utilizată pentru a numi membri supleanți.

Articolul 6

Președinte

Platforma este prezidată de directorul general al DG Sănătate și Siguranță Alimentară sau de reprezentantul său.

Articolul 7

Modul de funcționare

(1) Platforma acționează la cererea președintelui, în conformitate cu normele orizontale.

(2) În principiu, platforma se întrunește de cel puțin două ori pe an la sediul Comisiei și ori de câte ori Comisia consideră necesară o întrunire.

(3) Serviciile Comisiei asigură serviciile de secretariat. La reuniunile platformei și ale subgrupurilor sale pot participa funcționari din alte departamente ale Comisiei care sunt interesați de activitățile platformei.

(4) Cu acordul președintelui, platforma poate decide, cu majoritatea simplă a membrilor ei, ca deliberările să fie publice.

(5) Procesele-verbale ale discuțiilor pe marginea fiecărui punct de pe ordinea de zi și concluziile dezbaterilor sunt concludente și complete. Procesele-verbale sunt întocmite de secretariat, sub responsabilitatea președintelui.

(6) Platforma adoptă rapoarte sau concluzii prin consens. În cazul unui vot, rezultatul votului se decide cu majoritatea simplă a membrilor. Membrii care au votat împotriva au dreptul de a anexa la raportul corespunzător sau la concluzia corespunzătoare un document care să rezume motivele poziției lor.

Articolul 8

Subgrupuri

(1) Directorul general al DG Sănătate și Siguranță Alimentară poate institui subgrupuri pentru analizarea unor chestiuni specifice pe baza mandatului stabilit de Comisie. Subgrupurile își desfășoară activitatea în conformitate cu normele orizontale și se subordonează platformei. După ce și-au îndeplinit mandatul, subgrupurile sunt dizolvate.

(2) Membrii subgrupurilor care nu sunt membri ai platformei sunt selectați printr-o cerere publică de candidaturi, în conformitate cu articolul 5 și cu normele orizontale⁽¹⁾.

Articolul 9

Experți invitați

Președintele poate invita experți care dețin cunoștințe de specialitate cu privire la un anumit subiect de pe ordinea de zi, pentru a participa, ad-hoc, la activitățile platformei sau ale subgrupurilor sale.

Articolul 10

Observatori

(1) În urma unei invitații directe sau a unei cereri de candidaturi, persoane fizice, organizații și entități publice pot primi statutul de observator, în conformitate cu normele orizontale.

(2) Organizațiile sau entitățile publice care au primit statutul de observator își desemnează reprezentanți.

⁽¹⁾ A se vedea articolul 10 și articolul 14 alineatul (2) din normele orizontale.

- (3) Observatorii și reprezentanții acestora pot fi autorizați de președinte să participe la discuțiile platformei și să își pună la dispoziție cunoștințele de specialitate. Totuși, ei nu au drept de vot și nici nu pot participa la formularea rapoartelor sau a concluziilor platformei.
- (4) Platforma nu va avea la dispoziție mai mult de cinci observatori.

Articolul 11

Regulament de procedură

La propunerea și cu acordul președintelui, platforma își adoptă regulamentul de procedură cu majoritatea simplă a membrilor ei, pe baza regulamentului de procedură standard pentru grupurile de experți, în conformitate cu normele orizontale.

Articolul 12

Secretul profesional și gestionarea informațiilor clasificate

Membrii platformei și reprezentanții acesteia, precum și experții și observatorii invitați, respectă obligațiile privind secretul profesional, care, în virtutea tratatelor și a normelor de aplicare ale acestora, se aplică tuturor membrilor instituțiilor și personalului acestora, precum și normele de securitate ale Comisiei privind protecția informațiilor clasificate ale Uniunii, prevăzute în Deciziile (UE, Euratom) 2015/443 ⁽¹⁾ și (UE, Euratom) 2015/444 ⁽²⁾ ale Comisiei. Dacă aceste obligații nu sunt respectate, Comisia poate lua toate măsurile care se impun.

Articolul 13

Relația cu Parlamentul European

Parlamentul European este informat cu privire la activitățile platformei. La cererea Parlamentului European și în conformitate cu modalitățile prevăzute în Acordul-cadru privind relațiile dintre Parlamentul European și Comisia Europeană ⁽³⁾, Comisia poate invita Parlamentul să trimită experți care să participe la reuniuni.

Articolul 14

Transparență

- (1) Platforma și subgrupurile sale sunt înregistrate în registrul grupurilor de experți.
- (2) În ceea ce privește componența grupului, în registrul grupurilor de experți se publică următoarele date:
- (a) numele persoanelor numite cu titlu personal;
  - (b) numele organizațiilor membre; interesul reprezentat se divulgă;
  - (c) numele altor entități publice;
  - (d) numele observatorilor.
- (3) Toate documentele relevante, incluzând ordinele de zi, procesele-verbale și contribuțiile participanților, se publică fie în registrul grupurilor de experți, fie prin intermediul unui link din registru către un site de internet dedicat care conține informațiile respective. Accesul la site-urile de internet dedicate nu este condiționat de înregistrarea ca utilizator și nici supus altor restricții. În special, ordinea de zi și alte documente de fundamentare relevante se publică în timp util înainte de ședință, iar procesele-verbale se publică fără întârziere după ședință. Excepții de la publicare se prevăd doar dacă se consideră că divulgarea unui document ar putea submina protecția unui interes public sau privat, astfel cum este definit la articolul 4 din Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽⁴⁾.

Articolul 15

Cheltuieli de ședință

- (1) Participanții la activitățile platformei și ale subgrupurilor sale nu sunt remunerați pentru serviciile oferite.

⁽¹⁾ JO L 72, 17.3.2015, p. 41.

⁽²⁾ JO L 72, 17.3.2015, p. 53.

⁽³⁾ JO L 304, 20.11.2010, p. 47.

⁽⁴⁾ Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2001 privind accesul public la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei (JO L 145, 31.5.2001, p. 43).

(2) Cheltuielile de călătorie și de ședere ale participanților la activitățile platformei și ale subgrupurilor sale sunt rambursate de către Comisie. Rambursarea se face în conformitate cu dispozițiile în vigoare ale Comisiei și în limita creditelor disponibile alocate departamentelor Comisiei în cadrul procedurii anuale de alocare a resurselor.

Articolul 16

Aplicabilitate

Prezenta decizie se aplică până la data de 31 decembrie 2019.

Adoptată la Bruxelles, 24 ianuarie 2017.

Pentru Comisie

Vytenis ANDRIUKAITIS

Membru al Comisiei

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO